

Victor Josu

Rana netămăduită

*Credincioșilor Bisericii Ortodoxe din Moldova
despre „Mitropolia Basarabiei”*

Recomandată spre publicare de către Sectorul Sinodal Comunicare
Instituțională și Relații cu Mass-media al Bisericii Ortodoxe din Moldova

Chișinău – 2024

Broșura examinează schisma care a rănit corpul Bisericii Ortodoxe din Moldova în anul 1992 și este susținută artificial de România până în prezent. Răspunsurile la întrebări dezvăluie motivele apariției și funcționării „Mitropoliei Basarabiei”, reflectă eforturile Patriarhiei Moscovei și Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove îndreptate spre soluționarea acestui conflict bisericesc intern în conformitate cu legile bisericești.

Broșura este destinată enoriașilor parohiilor ortodoxe din Republica Moldova.

***Nu vă înșelați, fraților mei! Cine-l va urma
pe schismatic, acela nu va moșteni
Împărăția lui Dumnezeu.***

Sfântul Sfințit Mucenic Ignatie Teoforul

Din partea autorului

Această broșură este scrisă în formă de întrebări și răspunsuri cu privire la schisma din sânul Bisericii Ortodoxe din Moldova. O parte din ele au fost pe parcursul anilor 2023 și 2024 publicate pe portalul jurnaliștilor și bloggerilor ortodocși din Moldova „Tradiția”.

Schisma a apărut în anul 1992, când un grup de preoți moldoveni în frunte cu fostul episcop vicar de Bălți, Petru (Păduraru), călcând jurământul și ordinea canonică de trecere dintr-o Biserică Locală în alta, au hotărât să plece în subordinea Patriarhiei Române.

Tot în acel an, Patriarhia Română, folosindu-i pe schismaticii moldoveni în propriul interes și instigându-i la acțiuni necanonice, a instituit în Republica Moldova, al cărui teritoriu face parte din jurisdicția bisericească a Patriarhiei Moscovei, structura cvasibisericească „Mitropolia Basarabiei”. Prin acest act ierarhia Bisericii Române a pricinit trupului unic al Bisericii Ortodoxe din Moldova o rană ce rămâne netălmăduită până în prezent.

La motivele ce au împins Bucureștii să facă acest pas ne vom referi mai jos, în unul din răspunsuri. Acum dorim doar să atragem atenția la consecutivitatea evenimentelor.

Inițial, **la prima etapă**, s-a conturat grupul de preoți moldoveni alunecați în schismă, avându-l ca lider pe episcopul Petru. Apariția grupării schismatice nu putea să treacă fără urmări, astfel că, la 8 septembrie 1992, la Chișinău s-a desfășurat Adunarea Eparhială a clerului moldovean cu participarea a 705 preoți. Adunarea a cerut ca episcopul Petru să fie oprit de la slujire și, în consecință, la 5 octombrie 1992, printr-o hotărâre a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse episco-

pul Petru (Păduraru) a fost oprit de la săvârșirea celor sfinte în legătură cu încălcarea conștiință de către el a disciplinei canonice.

Și numai după ce s-au petrecut aceste evenimente, **la cea de-a doua etapă** a acestui proces destructiv, în ziua de 19 decembrie a aceluiași an Sinodul Bisericii Române a anunțat despre „reactivarea” în componența Patriarhiei Române a „Mitropoliei Basarabiei” – chipurile, continuatoare de drept a mitropoliei cu același nume ce a funcționat pe teritoriul țării noastre în anii 1925-1940 și 1941-1944. Pentru ca deja a doua zi Patriarhul României Teoctist să-i primească în comunicare liturgică pe fostul episcop de Bălți, Petru, și clericii moldoveni căzuți în schismă, toți ei fiind către acel moment opriți de la slujire.

Așadar, ignorând un întreg șir de canoane ale Sfinților Apostoli, fapt la care de asemenea ne vom referi mai jos, de la bun început ierarhia română a susținut niște schismatici. Totul s-a produs pe fundalul unei ignorări depline și al unei atitudini vădit disprețuitoare față de Biserica canonică în persoana Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove, de parcă aceasta nici nu ar exista.

După cum era de așteptat, apariția „Mitropoliei Basarabiei” a agravat relațiile dintre Bisericele Ortodoxe Rusă și Română. Deși după căderea regimurilor comuniste pe teritoriul fostei URSS și cel al României în mod firesc se aștepta apropierea dintre cele mai mari două Biserici-surori, între ele s-a produs o distanțare. Situația nu putea fi considerată drept normală, din care cauză Patriarhia Moscovei a inițiat mai întâi un proces de corespondență, iar mai apoi și unul de tratative cu Patriarhia Română¹. În rezultatul acestor tratative care, cu pauze, au durat circa 15 ani s-a reușit pentru o perioadă de timp „conservarea” schismei. S-a ajuns la o înțelegere verbală de a nu stimula aprofundarea ei – în speranța că, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu timpul se va reuși vindecarea răni de pe trupul Bisericii Ortodoxe din Moldova.

¹ Informații detaliate despre acest proces se conțin în culegerea bilingvă de documente și materiale «**Pentru restabilirea unității: Poziția Bisericii Ortodoxe Ruse în problema ”Mitropoliei Basarabiei”**» pregătită de autor și editată la Chișinău în anul 2012. Cartea este accesibilă on-line (în Internet) https://mitropolia.md/wp-content/uploads/2012/02/sbornik_b5_finalaaaa.pdf, mai multe extrase din ea vor fi folosite în textul broșurii, după fiecare citat în paranteze vor fi indicate denumirea „Pentru restabilirea unității” și numărul paginii.

Ameliorarea relațiilor a deschis perspectiva pentru o colaborare interbisericească, a făcut posibilă și un schimb de vizite ale patriarhilor. Astfel, la 27 octombrie 2017, Sanctitatea Sa Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii Chiril a participat la București la slujba dumnezeiască solemnă în memoria mucenicilor și mărturisitorilor care au suferit în timpul orânduirii ateiste din România. Iar la 2 decembrie a aceluiași an, pentru a participa la solemnitățile cu prilejul aniversării a 100 de ani de la restabilirea în Biserica Rusă a instituției Patriarhului, la Moscova a sosit Preafericitul Patriarh Daniel al României. A doua zi el a slujit la Mănăstirea de călugărițe „Acoperământul Maicii Domnului”, lângă moaștele Fericitei Matrona de Moscova; anterior, o părticică din ele a fost transmisă în dar Bisericii Române de către Patriarhul Chiril.

Din păcate, dezghețul în relațiile bilaterale s-a dovedit a fi de scurtă durată, ca de altfel și starea de stabilitate relativă în ortodoxia universală. În viața Bisericii Ortodoxe din nou, precum nu odată s-a întâmplat în istorie, au intervenit factori politici.

În a doua jumătate a anilor 2010 au început să se înrăutățească brusc relațiile dintre Rusia și SUA. Ca urmare Washingtonul și-a ales drept unul din obiective de presiune Patriarhia Moscovei. De facto, contra Bisericii Ortodoxe Ruse a fost redeschis un front separat de atac. În această campanie antibisericească autoritățile americane au implicat treptat o serie de țări aflate sub controlul Occidentului, iar instrumentul ei principal a devenit subminarea unității bisericii. Alimentând schismele „conservate” și provocând noi diviziuni în acele țări post-sovietice care au nimerit în sfera de influență a SUA, a fost intensificat procesul de surpare a unității Bisericii Ruse.

Ca pârgii de presiune în această luptă antibisericească a secolului XXI sunt folosite atât autoritățile acestor țări, cât și mass-media și organizațiile neguvernamentale care există din contul granturilor occidentale. Dar cel mai trist e că Statele Unite au început să folosească ca unul din aceste instrumente sfințita ierarhie a unor Biserici autocefale.

Rolul de promotor în războiul împotriva Bisericii Ruse și-a asumat Patriarhia Constantinopolului. Bomba ce a aruncat în aer fragila unitate a ortodoxiei mondiale a fost semnarea de către Patriarhul Bartolo-

meu, la începutul lunii ianuarie 2019, a tomosului privind așa-numita autocefalie a „Bisericii Ortodoxe a Ucrainei” (denumită în continuare BOU), organizație formată din schismatici și condusă de un anume Serghei Dumenko („mitropolitul” Epifanii), persoană care nici măcar nu are hirotonie arhierescă canonică. Prin semnarea acestui document, capul Fanarului nu doar a provocat o criză acută în ortodoxie, implicându-se grosolan în competența unei alte Biserici Locale, ci a ridicat la un nou nivel, mult mai dur acțiunile de prigoană contra Bisericii Ortodoxe canonice din Ucraina. De acum încolo acaparările cu forța a sfintelor lăcașe, maltratările, inclusiv bătăile preoților și credincioșilor, perchezițiile în mănăstiri și administrațiile eparhiale, arestările arhierilor priviți cu ochi răi de către autoritățile laice, toate acestea au devenit un tablou tipic al vieții bisericești din Ucraina.

La noi în Moldova situația Bisericii multă vreme era relativ stabilă. Însă, deoarece Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove, primind la 2 decembrie 1994 de la Patriarhia Moscovei tomosul de autonomie efectivă în rezolvarea problemelor de ordin administrativ, economic, educațional și civil (vezi: „Pentru restabilirea unității”, p. 103-104; vezi și *Anexa* de la sfârșitul prezentei broșuri), continue să mențină cu ultima o relație canonică, era clar că mai devreme sau mai târziu îi va veni rândul și ei.

În acest sens, anul de cotitură a devenit 2023. Atacul asupra Bisericii a început pe două linii.

Prima a fost pregătirea terenului pentru o eventuală preluare a imobilelor bisericești. Chiar la începutul anului, ierarhia Bisericii Române a cerut autorităților Moldovei să-i „retrocedeze” în proprietate clădirea fostului Seminar Teologic din Chișinău și alte edificii ale „Mitropoliei Basarabiei”, precum și să-i compenseze pierderea fostei clădiri pe locul căreia în prezent este situată Casa Guvernului Republicii Moldova (este vorba de fosta reședință eparhială, cunoscută sub numele de Casa lui Serafim, care a fost construită înainte de 1918, adică până la venirea românilor). În cadrul unei întâlniri la București, la 19 ianuarie, a Patriarhului României Daniel cu președintele parlamentului moldav, Igor Grosu, cerința a fost confirmată.

Apoi, la 5 aprilie 2023, Curtea de Apel Chișinău a anulat două contracte semnate anterior de Ministerul Culturii Republicii Moldova cu Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove: (a) de colaborare privind protecția și utilizarea monumentelor eclesiastice de istorie și cultură și (b) de transmitere în folosință și obligație de protecție a mănăstirilor monumente de istorie și cultură de importanță națională. Astfel, au fost nu doar înlăturate obstacolele juridice pentru ca autoritățile să poată prelua de la Biserica canonică lăcașele care se încadrează în categoria imobilelor istorice, ci a apărut posibilitatea de a exercita presiuni asupra parohilor care vor refuza să treacă la schismaticii din „Mitropolia Basarabiei”.

A doua linie de atac urmărea scopul extinderii schismei ca atare. Aici instrumentul principal au fost banii. România a inițiat adoptarea unui act legislativ special, potrivit căruia, începând cu 1 ianuarie 2024, „Mitropoliei Basarabiei” să i se aloce anual un sprijin financiar în sumă de 2 milioane de euro „pentru dezvoltare”. În plus, întrucât preoții români primesc salarii de la stat, fiecărui cleric moldovean care a deviat în schismă i se garantează o indemnizație lunară de circa 450-600 de euro. Pentru primul pas în direcția dezbinului, altfel spus pentru comiterea actului de trădare a Bisericii Ortodoxe din Moldova preotul primește 2.000 de euro. Informații despre aceste sume au apărut inclusiv în presă.

Autoritățile Republicii Moldova au început să exercite presiuni asupra mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove, Vladimir, pentru a-l constrânge să meargă la o ruptură definitivă de la Biserica Rusă. În presa antibisericească s-au întetit publicațiile cu acuzații false la adresa Patriarhului Chiril pentru „propagarea războiului”, ceea ce de asemenea a devenit un factor de presiune psihologică asupra clericilor pentru a-i convinge să adere la schismatici.

În ultima zi de vară, la 31 august 2023, la Bălți au săvârșit Liturghia și sfințirea crucii pe locul de construcție a viitoarei catedrale „episcopale” a așa-numitei Episcopii de Bălți a „Mitropoliei Basarabiei” șase ierarhi ai Patriarhiei Române, ei fiind susținuți de un întreg desant de preoți români. Toate s-au întâmplat fără acordul arhiepiscopului eparhial al Epar-

hiei de Bălți și Fălești, Marchel, ceea ce a constituit nu doar o nouă crimă canonică², ci a demonstrat o dată în plus atitudinea plină de dispreț a ierarhiei române față de Biserica Ortodoxă din Moldova.

În luna noiembrie a aceluiași an, în presă a apărut adresarea unui grup de preoți din municipiul Chișinău către mitropolitul Vladimir în care Înaltpreasfinția Sa era chemat să lanseze procesul de alipire a Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove la Patriarhia Română. „...E timpul să revenim în toată plinătatea noastră la Biserica neamului nostru, în cadrul Patriarhiei Române” se spunea în adresare, adică autorii acesteia propuneau ca la Biserica Română să treacă, nici mai mult nici mai puțin, întreaga Biserică Ortodoxă din Moldova. În opinia semnatarilor, dacă ar fi să plece toți de-a valma, aceasta nu ar însemna o cădere în schismă. Cum și era de așteptat, o asemenea inițiativă absurdă nu a găsit sprijin. Adunați în ziua de 16 noiembrie la ședința Consiliului eparhial extins al Eparhiei Chișinăului, care s-a desfășurat sub președinția mitropolitului Vladimir, episcopii vicari, protopopii, stareții și starețele de mănăstiri din cuprinsul eparhiei au respins ideea alipirii la Patriarhia Română. A fost adoptată în unanimitate decizia că Biserica Ortodoxă din Moldova trebuie să-și păstreze statutul actual.

Nu încapе îndoială că atacurile asupra Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove vor continua. Cu atât mai important e pentru noi toți – nu doar pentru episcopat și preoțime, ci și pentru enoriașii de rând – să nu cedem presiunilor și făgăduielilor, să nu devenim victime ale înșelăciunii. Și, în ciuda circumstanțelor nefavorabile, să păstrăm credincioșie Bisericii.

În situația creată este imortantă și poziția mirenilor. Păstorii noștri trebuie să fie încredințați nu doar de sprijinul nostru, al mirenilor, ci și de convingerea noastră fermă de a rămâne în sânul Bisericii în care am fost botezați, cununați, unde ne-am petrecut în ceruri apropiatii.

² Canonul 20 Trulan al Sinodului VI Ecumenic – Constantinopol afirmă: „*Să nu fie îngăduit episcopului să învețe în chip obștesc (în mod public) în altă cetate care nu ține de el (nu este sub jurisdicția sa); iar de s-ar prinde cineva făcând acest lucru, să înceteze de la episcopie.*”

În acest sens, un exemplu demn de urmat pentru noi trebuie să devină perseverența și fidelitatea enoriașilor Bisericii Ortodoxe din Ucraina, care nu doresc, în ciuda prigoanei din partea statului, să se mute la BOU. Tocmai din cauza fidelității mirenilor ucraineni față de Biserica lui Hristos, sfintele lăcașe capturate de schismatici rămân în marea lor majoritate goale.

Văzând cum uneori credincioșii moldoveni cu ușurință trec pragul edificiilor bisericești care, ca urmare a alunecării în schismă a foștilor parohi, au nimerit sub controlul „Mitropoliei Basarabiei”, îmi pun fără să vreau întrebarea: dar noi, moldovenii, vom putea oare rezista? Mai ales acei dintre noi care nu ne batem capul să înțelegem diferența dintre adevărul canonic și minciunile răspândite de foștii clerici, opriți de la slujire și răspopiți, și nu suntem pregătiți să apărăm adevărul.

Orice creștin este obligat să deosebească Biserica lui Hristos de ceea ce, în ciuda tuturor asemănarilor exterioare, nu este Biserică. Istoria unei Sfinte, Sobornicești și Apostolești Biserici pe care a întemeiat-o Mantuitorul a cunoscut multe schisme, fiecare cu particularitățile sale, toate însă având o caracteristică comună – prezența la oamenii care provocau schismele a unor interese straine misiunii ei mântuitoare. Datoria noastră creștină e să știm a despărți grâul de neghină (Mt. 13:25-30), doar este și ea una din poruncile date nouă de Dumnezeu.

Voi încheia partea introductivă cu un citat din Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel: „*Și vă îndemn, fraților, să vă păziți de cei ce fac dezbinări și sminteli împotriva învățaturii pe care ați primit-o. Depărtați-vă de ei. Căci unii ca aceștia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor, și prin vorbele lor frumoase și măgulitoare, înșeală inimile celor fără de răutate.*” (16:17-18). Unde s-a cuibărit schisma, acolo lipsește Hristos.

Broșura este adresată credincioșilor Bisericii Ortodoxe din Moldova.

Lista de întrebări la care au fost date răspunsuri:

1. Ce înseamnă cuvântul „schismă”? Ultima se întâlnește doar în Biserică sau asemenea fenomene au loc și în alte domenii ale vieții sociale?12
2. Ce conține noțiunea de etnofiletism?13
3. Cum anume s-a iscat schisma la noi, în Moldova?13
4. A fost reflectată în vreun document oficial viziunea Bisericii Ortodoxe din Moldova vizavi de inițierea acestei schisme?16
5. În ce măsură este corectă afirmația, precum că activitatea „Mitropoliei Basarabiei” poartă un caracter etnofiletist, că această structură este o promotoare a ereziei etnofiletismului despre care s-a pomenit mai sus?18
6. Din ce cauză, după un repaos în activitățile „Mitropoliei Basarabiei” care a făcut posibilă apropierea Patriarhiilor Moscovei și Române, fapt menționat și în partea introductivă, ultima a reînceput, în 2023, să zgândăreasă rana schisme de pe trupul Bisericii Ortodoxe din Moldova? Ce sau cine stă în spatele noului atac împotriva ei?19
7. Atunci când vine vorba de foștii preoți care au trecut la „Mitropolia Basarabiei” reprezentanții Bisericii Ortodoxe din Moldova invocă drept argument încălcarea legilor bisericești – a canoanelor. Despre ce canoane este vorba?21
8. Preoții care au plecat la „Mitropolia Basarabiei” susțin că nu mai pot rămâne în Biserica Rusă, deoarece ierarhia ei sprijină agresiunea Rusiei contra Ucrainei, iar Patriarhul Chiril binecuvântează războiul. Oare nu constituie toate acestea un motiv pentru ca Biserica Ortodoxă din Moldova să rupă definitiv relațiile cu Patriarhia Moscovei?23
9. Cei de la „Mitropolia Basarabiei” afirmă precum că Patriarhia Româna ar fi declarat nule și neavenite sancțiunile impuse de către sfințita ierarhie a Bisericii Ortodoxe din Moldova foștilor ei clerici. Este oare posibil așa ceva?25
10. Se vorbește că, la timpul său, fostul episcop vicar de Bălți Petru (Păduraru) s-a pocăit de acțiunile sale schismatice și s-a adresat conducerii Bisericii Ortodoxe Ruse cu rugămintea să i se elibereze scrisoarea de slobozenie pentru a trecere la Patriarhia Română. Ce a decis Patriarhia Moscovei, i-a fost retrasă episcopului Petru sancțiunea canonică – oprirea de a săvârși cele sfinte?26
11. În toamna anului 2023, din cauza tulburării spirituale la unii clerici ai Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove în urma acutizării dorinței de a trece „cu întreaga mitropolie” în componența Bisericii Ortodoxe Române, în discuțiile

publice, pe rețelele de socializare, în discursurile TV a început să fie vehiculat anul 1918. Se afirma că atunci alipirea Eparhiei Chișinăului și Hotinului a Bisericii Ortodoxe Ruse la Biserica Română s-ar fi întâmplat – nici mai mult, nici mai puțin – cu acordul Sfântului Ierarh Tihon, în acea perioadă Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii. A fost așa ceva în realitate, Patriarhul Tihon și-a dat consimțământul pentru o asemenea trecere?30

12. După cum se observă, referirile la istorie în genere sunt adesea folosite ca argument pentru a justifica schisma. Astfel, raportându-se la interfluviul Pruto-Nistreatan, adepții „Mitropoliei Basarabiei” afirmă, precum că „Biserica Ortodoxă Română reprezintă cea mai veche și autentică tradiție ortodoxă din această regiune”. Cât de justificate sunt asemenea afirmații?32

13. În discursul autorităților moldovenești, în mass-media, dar și în general în societatea moldovenească s-a afirmat opinia precum că în Republica Moldova există astăzi două mitropolii – cea a Chișinăului și a întregii Moldove legată canonic de Patriarha Moscovei și cea a Basarabiei din cadrul Patriarhiei Române. Și că ambele se bucură de aceleași drepturi, se află în conflict una cu cealaltă și concurează în scopul atragerii credincioșilor. Pe cât de corectă este această opinie? 34

14. Pe site-ul „Mitropoliei Basarabiei”, în mass-media care susține această organizație putem găsi mai multe informații despre acțiunile sale de caritate, diverse evenimente cu caracter istoric, cultural, educațional inițiate de reprezentanții ei. Fac lucruri frumoase, ce poate fi în neregulă aici?35

15. La „Mitropolia Basarabiei” tot timpul au loc slujbe, reprezentanții ei imită în toate Biserica canonică. Cum poate fi înțeles acest lucru, sunt ele cu adevărat slujbe dumnezeiești?36

16. Acest conflict bisericesc, poate fi el soluționat în mod real? Oare este posibilă tămăduirea schismei numită „Mitropolia Basarabiei”?38

Anexă: Tomosul cu privire la oferirea Bisericii Ortodoxe din Moldova statutului de Biserică de sine stătătoare40

„Dintre noi au ieșit, dar nu erau de-ai noștri, căci de-ar fi fost de-ai noștri, ar fi rămas cu noi; ci ca să se arate că nu sunt toți de-ai noștri, de aceea au ieșit.”

1 Ioan 2:19

1. Ce înseamnă cuvântul „schismă”? Ultima se întâlnește doar în Biserică sau asemenea fenomene au loc și în alte domenii ale vieții sociale?

– Cuvântul „schismă” este de proveniență greacă și semnifică o sciziune în sânul Bisericii, când un grup de credincioși refuză de a se supune conducerii oficiale. În fond, vorbim de dezbinare, de distrugerea unei unități, a unei comunități de oameni deja formate – fie în Biserică, fie în afara acesteia. De exemplu, vedem adesea sciziuni în partidele politice, în coalițiile de guvernământ, aceste sciziuni apar din cauza rivalității dintre oameni de dragul obținerii unor funcții publice, uneori de dragul banilor. În același timp, provocarea de către orice grupare de oameni a scindării sau, exprimându-ne în limbajul bisericesc, alunecarea în schismă aproape întotdeauna este însoțită de declarații pompoase cu referință la tot soiul de „idealuri mărețe”. Dar în ciuda tuturor frazelor patetice care însoțesc acțiunile schismaticilor, în spatele acestor acțiuni este de regulă prezent motivul unui câștig personal.

Vorbind despre schismele bisericești, vom cita opinia cunoscutului ierarh al Bisericii Ortodoxe Sârbe, **episcopul de Bač Irinei**, exprimată într-un interviu pentru ziarul sârb „Pечат”:

„Schisma bisericească înseamnă o încălcare a unității Bisericii din motive, cel puțin la început, care nu sunt de natură doctrinară, (...) nu din cauza diferențelor de dogmă, a unei percepții diferite a învățaturii despre Sfintele Taine sau de altceva asemenea. **Cel mai adesea este vorba despre așa-numitul etnofiletism** (aici și în continuare evidențiat de mine – V.J.), când o parte a Bisericii Locale dorește să obțină cu orice preț independența ecleziastică deplină sau autocefalia pe baza diferențelor de ordin etnic sau în legătură cu dobândirea statutului de «biserică de stat». În același timp, episcopii schismatici, într-un mod sau altul, își înșeală propriul popor, trecând sub tăcere faptul că schismaticii nu mai sunt membri ai Bisericii Ecumenice și afirmând că problema, chipurile, ține de niște chestiuni mărunte de natură administrativă, de reaua-voință a cuiva sau de niște neînțelegeri.

Însă schisma nu constituie o mică problemă administrativă, iar conducătorii oricărei schisme comit un păcat grav pe care, conform învățaturii Părinților

Bisericii, nici măcar sângele muceniciei vărsat de un schismatic nu îl poate spăla. Conducătorii schismei din motive egoiste separă regiuni și generații întregi de Trupul sobornicesc dumnezeesc-omenesc al lui Hristos, de Biserică. După cum am spus, motivele pentru alunecarea în schismă pot avea un substrat politic sau etnofiletist, **dar în sens duhovnicesc și psihologic este vorba de păcatul mândriei.**”

„Principala problemă”, subliniază în continuare vlădica, „constă în propria noastră criză duhovnicească, în imaturitatea și iresponsabilitatea multora dintre noi, creștinii ortodocși, inclusiv la persoanele cărora li s-au acordat cele mai înalte grade și care ocupă cea mai proeminentă poziție. Cine și ce ne-ar putea face dacă am fi noi consecvenți, demni de strămoșii noștri și de sfinții noștri predecesori, dacă am rămânea fideli duhului, adevărului, etosului și experienței istorice ale propriei noastre Biserici?”³.

2. Dar ce înseamnă etnofiletismul sus-menționat?

– Etnofiletism (din grecescul ἔθνος (ethnos) – popor, trib și φυλή (fili) – neam, trib) sau filetism înseamnă preferința intereselor naționale (etnice) în raport cu interesele general-bisericești.

Acest principiu a fost condamnat ca erezie (abatere de la dogmele credinței ortodoxe) de către membrii Sinodului Local din Constantinopol în anul 1872. În hotărârea adoptată de către ei se spune:

„Respingem și osândim dezbinarea națională, adică deosebirile naționale, certurile naționale și neînțelegerile în Biserica lui Hristos, ca fiind potrivnice învățăturii Evangheliei și sfințelor canoane ale binecuvântaților părinților noștri, pe care este clădită Sfânta Biserică și care împodobesc societatea omenească și o conduc către evlavia Dumnezeiască. Potrivit sfințelor canoane, **proclamăm că aceia care primesc o atare dezbinare după națiuni și care îndrăznesc să se bizuie pe nemaiauzitele până acum adunări naționale sunt străini de cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică și sunt cu adevărat schismatici**” (*evidențiat de mine – V.J.*).

3. Cum anume s-a iscat schisma la noi, în Moldova?

– Una din persoanele în văzul cărora, în anul 1992, se desfășurau acțiunile anticanonice de rănire a Trupului Sfânt al Bisericii este protoiereul Petru Ciunciuc, parhoh al Bisericii cu hramul „Sfânta Cuvioasa Parascheva” din

³ Cit. după: <http://www.patriarchia.ru/db/text/5575225.html>.

cadrul Eparhiei de Bălți și Fălești, care atunci slujea protodiacon în capitala de nord a Moldovei. Portalul „Tradiția” s-a adresat părintelui Petru cu rugămintea să răspundă la câteva întrebări.

Traditia.md: *Preacucernicia Voastră ați fost martor ocular al evenimentelor din anul 1992 legate de apariția așa-numitei Mitropolii a Basarabiei. Vă rugăm să ne povestiți cum de fapt a izbucnit schisma bisericească în Republica Moldova?*

Protoiereul Petru Ciunciuc: Toate s-au petrecut în anul 1992. S-a început cam pe la sfârșitul anului 1991 – începutul anului 1992, când a fost instituită Eparhia de Bălți în calitate de vicariat. Și a fost numit episcopul Petru (Păduraru) în funcția de episcop-vicar cu reședința la Bălți.

De la început era totul bine, nimic nu prevestea neorânduială. Dar de la un timp, este opinia mea, episcopul Petru a început treptat să cadă sub influența unor persoane care, începând cu primăvara anului 1992, își făceau apariția foarte des la reședința episcopală, veneau practic în fiecare săptămână. Inițial erau doar preoți – la Bălți veneau Ioan Eșanu, Petru Buburuz. Și foarte des dânsii îl luau pe vlădica Petru și plecau împreună la Iași.

Practic, totul a pornit de la fostul mitropolit al Iașului Daniel, actualul Patriarh al României. Ideile lui acestea au fost – de a crea „Mitropolia Basarabiei”. Pur și simplu ei au găsit aici, la noi, persoana prin care ulterior să lucreze, pe care s-o folosească. Pentru că nu a fost aceasta ideea episcopului Petru, cu așa-numita reactivare aici, la noi, a fostei mitropolii române de până la 1940. Toate ideile au venit de acolo, de peste Prut.

Și au mai fost câteva persoane mai puțin importante care permanent erau la vicariat, apoi au găsit și una printe mireni, cu cunoștințe juridice, care să fie competentă în sfera bisericească, ea s-a implicat foarte activ în crearea acestei „mitropolii”. Această persoană era Vlad Cubreacov, unul din liderii Frontului Popular, pe atunci dânsul ocupa și funcția de șef al Departamentului culte din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova.

Au început a aduce aici, la Vicariatul din Bălți, persoane din România care, practic, îi negau pe băștinași, pe omenii de pe loc, i-au angajat pe români în funcții, începând de la paznic și terminând cu funcțiile de deservire. Secretarul Vicariatului, preotul local care era atunci în funcție, și-a dat demisia, în locul lui se pregătea numirea unei alte persoane, tot din România. Dar nu s-a ajuns până într-acolo, pentru că s-a început un fel de învălmășeală, a început să se indigneze lumea de aici, preoțimea din cadrul Vicariatului.

După cum și era de așteptat, cu episcopul Petru s-au început discuții serioase din partea Chișinăului, pe linia arhiepiscopiei. Însă el în perioada ceea era deja, se poate spune, un fel de marionetă în mâinile altora. Și iată așa s-a ajuns până la momentul când episcopul Petru a fost oprit de la slujire.

Ceea ce știu eu este că până la acel moment când arhiepiscopul Vladimir (Cantarean) a emis decretul de eliberare din funcția de episcop-vicar, lui Petru (Păduraru) i se promiteau de către partea română multe și de toate: că nu va fi oprit de la slujire, că Patriarhia Română va hotărî chestiunea aceasta cu Patriarhia Moscovei, cu Arhiepiscopia Chișinăului etc. I s-au făcut promisiuni foarte multe.

În final, când el a fost oprit de la slujire, episcopul Petru s-a supus doar timp de o lună acestei hotărâri. Însă fiind instigat de către aceleași persoane care continuau să vină cu promisiuni – că îl vor pune în fruntea viitoarei „Mitropolii a Basarabiei”, că trebuie să meargă înainte, că va avea toată susținerea din partea românilor – a reînceput să „slujească”.

Iată în felul acesta a pornit procesul de creare a așa-numitei Mitropolii a Basarabiei.

***Traditia.md:** Episcopul Petru a fost urmat și de alți preoți, a mers cineva cu dânsul?*

Protoiereul Petru Ciunciuc: Nimeni, nici un preot din cadrul Vicariatului de Bălți, nimeni din cei care l-au cunoscut. Au fost clerici din Chișinău, același Petru Buburuz, au fost și din alte locuri, dar de la noi nimeni, nici un preot. Era un singur lucrător de la cancelaria din Bălți, Valeriu Cernei, pe atunci diacon, iată din tot clerul de la nordul Moldovei doar el a mers după episcopul Petru în schisma aceasta.

***Traditia.md:** Încercări de a dialoga cu episcopul Petru, de a organiza vreo adunare – să-l invitați, să discutați cu el – încercări de acest fel au fost?*

Protoiereul Petru Ciunciuc: Au fost adunări și nu una singură. La Chișinău el a fost chemat, la două adunări s-a prezentat, pe urmă a refuzat să se mai ducă.

S-a organizat și o adunare a preoților de la nord, din cadrul vicariatului, la Catedrala „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Bălți, adunare la care episcopul Petru s-a prezentat, însă din păcate toată discuția s-a terminat doar cu scandal. Lui i s-au înaintat un șir de învinuiri pe care episcopul nu a dorit să le recunoască, și-au manifestat iritarea și unii preoți, au fost voci ridicate, emoții peste măsură.

După aceasta episcopul Petru (Păduraru) nu a mai dorit să se prezinte la nici o adunare. Nici la Chișinău, nicăieri. Nu a vrut să se ducă nici chiar la ședința Sinodului de la Moscova unde a fost invitat.

În concluzie voi repeta că una din cauzele schismei din Moldova a constat în faptul că episcopul Petru chiar din primii pași a fost indus în eroare de către reprezentanții Patriarhiei Române. I s-au promis că există înțelegere cu Moscova, că totul va fi bine, că dânsul nu va suporta sancțiuni disciplinare. Iar temeiul la toate ideile acestea, repet, a fost pus de către mitropolitul Daniel al Iașilor, actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Totul a pornit de la dânsul.

Deja peste câțiva ani însuși episcopul Petru a recunoscut într-o discuție privată că a vrut ca totul să fie bine, dar s-a întâmplat așa cum s-a întâmplat și acum nu se mai poate de dat înapoi. Chipurile, copilul dacă s-a născut, se are în vedere „Mitropolia Basarabiei”, nu putem să-l omorâm. Astea au fost cuvintele lui, eu l-am citat.

Traditia.md: De născut s-a născut el, copilul, doar că s-a născut mort, din schismă nu are cum să apară Biserica cea vie a lui Hristos. Vă mulțumim, părinte Petru, pentru acest scurt interviu care elucidează mai multe aspecte semnificative privind apariția schismei în Biserica Ortodoxă din Moldova.
Protoiereul Petru Ciunciuc: Și eu vă mulțumesc. Doamne ajută⁴.

4. Aceasta este o opinie personală, a unui preot. Dar viziunea Bisericii Ortodoxe din Moldova vizavi de inițierea acestei schisme a fost cumva reflectată în vreun document oficial?

– Desigur. Bunăoară, în referința mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove, Vladimir, din 6 septembrie 2001, adresată Comisiei Europene pentru Drepturile Omului în legătură cu cererea nr. 45701/99 a „Mitropoliei Basarabiei” contra Republicii Moldova. Vom preciza că, în ianuarie 1999, schismaticii, pe motiv că li se refuza înregistrarea și avându-i călăuză pe deputații Partidului Popular Creștin Democrat (fostului Front Popular din Moldova), au dat țara noastră în judecată la CEDO.

Păi iată, în referința menționată un compartiment aparte era dedicat anume acestui subiect. El se întitula „Apariția conflictului canonic în cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova”. Iată ce spune documentul respectiv:

„<...> La finele anului 1992, în sânul Bisericii Ortodoxe din Moldova apare o schismă. Câțiva preoți (6 la număr), în frunte cu PS Petru, episcop

⁴ Cit. după: <https://traditia.md/ro/rana-netamaduita-a-bisericii-ortodoxe-din-moldova-3/>

de Bălți, din cauza unor ambiții personale neîmplinite, au organizat un grup de inițiativă în vederea "reactivării" fostei Mitropolii a Basarabiei. Situație nesănătoasă, creată în sânul Bisericii Ortodoxe din Moldova, care persistă deja de 9 ani, poartă un caracter politic bine chibzuit, fiind inspirată de anumite forțe care încearcă prin intermediul Bisericii să destabilizeze starea social-politică din țară și să-și atingă scopurile sale personale.

Prin activitatea lor, au încălcat o serie de canoane bisericești, făcându-se vinovați de: neascultare, nesupunere, desconsiderare a propriului episcop și facerea de adunare osebită (Canonul 31 Apostolic); fărădelege de moarte a conjurației, crima conspirației (Canonul 18 al Sinodului IV Ecumenic); nesupunere față de episcop când a fost chemat, neascultare, neplecare, stăruință de a tulbura și răzvrăti biserica (Canonul 5 al Sinodului Local din Antiohia) ș.a.

De 3 ori a fost chemat la ședințele Sfântului Sinod PS Petru, episcopul de Bălți, dar nu s-a prezentat. Pentru crimele bisericești enumerate mai sus, la 5 octombrie 1992, a fost oprit de către autoritățile superioare ale Patriarhiei Moscovei, în jurisdicția canonică a cărora era, de la săvârșirea celor sfinte.

Schismaticii, în frunte cu PS Petru, episcop de Bălți, nu s-au supus deciziilor puterii bisericești superioare și au "reactivat" la 14 septembrie 1992 Mitropolia Basarabiei.

Spre marele regret, conducerea Patriarhiei Române, neluând în considerație crimele bisericești ale acestor conspiratori, desconsiderând existența în acest teritoriu a unui stat independent Republica Moldova, și a unei unități administrativ-teritoriale bisericești, Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove, fără nici o consultație cu reprezentanții puterii oficiale laice, cât și a celei bisericești, a binecuvântat "reactivarea" fostei Mitropolii a Basarabiei la 19 decembrie 1992. Această "reactivare" s-a făcut nu doar cu desconsiderarea legilor Republicii Moldova, dar și a normelor Bisericești.

Patriarhia Română nu a avut nici un drept să "reactiveze" această Mitropolie, deoarece, în conformitate cu Canonul 17 al Sinodului IV Ecumenic, a pierdut orice drept asupra parohiilor din stânga Prutului încă în anul 1974. <...>" (cit. după: „Pentru restabilirea unității”, p. 51-52).

Precizăm că ultimul canon stabilește un termen de treizeci de ani pentru a purta dispute cu privire la apartenența chiar și a unor parohii individuale, cu atât mai mult a unor eparhii sau mitropolii. Ipotetic vorbind, Biserica Ortodoxă Română dispunea de dreptul canonic la revendicarea teritoriului dintre Prut și Nistru în perioada anilor 1944-1974, ceea ce nu s-a întâmplat.

Despre pierderea acestui drept se menționa și în declarația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, din 6 noiembrie 2007, care a apărut în legătură cu decizia Bisericii Ortodoxe Române de a institui eparhiile sale pe teritoriul Moldovei și al Ucrainei. Cităm:

„<...> La 14 mai 1945, Sanctitatea Sa, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, Alexii I, și Preafericitul Patriarh al României, Nicodim, au discutat la o întâlnire de la București problema statutului Ortodoxiei în Moldova, și drepturile jurisdicționale ale Bisericii Ortodoxe Ruse nicicum n-au fost contestate, la fel ca și în următorii patruzeci și șapte de ani. Această circumstanță nu lasă îndoială asupra nelegitimității canonice a deciziei despre reînceperea activității „Mitropoliei Basarabiei” din anul 1992, deoarece după depășirea termenului de treizeci de ani nu pot fi inițiate litigii noi cu privire la apartenența parohiilor, conform canonului 17 al Sinodului IV Ecumenic. <...>” („Pentru restabilirea unității”, p. 125).

Așadar, dacă din punctul de vedere al legilor de stat „Mitropolia Basarabiei” dispune de toate drepturile pe care Republica Moldova le garantează oricărui cult înregistrat, oricărui partid politic sau oricărei asociații obștești etc., din punctul de vedere al legilor bisericești care se numesc canoane această organizație rămâne a fi, după cum a subliniat în referința sa mitropolitul Vladimir, ceea ce a fost din start – o schismă.

5. În ce măsură este corectă afirmația, precum că activitatea „Mitropoliei Basarabiei” poartă un caracter etnofiletist, că această structură este o promotoare a ereziei etnofiletismului despre care s-a pomenit mai sus? (Vezi răspunsul la întrebarea 2)

– Pentru moment, nu există vreo decizie sobornicească referitor la problema dată, Biserica Ortodoxă din Moldova în hotărârile sale cu privire la schisma nominalizată nu a evidențiat într-un mod aparte latura etnofiletismului.

Totodată, chemările constante și persistente ale adeptilor „Mitropoliei Basarabiei” adresate preoților și credincioșilor moldoveni să treacă la „Biserica Neamului”, asigurările că „în Mitropolia Basarabiei ei vor găsi pacea și bucuria duhului românesc” dau motive să concluzionăm că această schismă poartă și semne de etnofiletism.

Biserica Ortodoxă nu acceptă separarea pe criterii de neam, etnie, națiune, în ea, potrivit cuvintelor Sfântului Apostol Pavel, „nu mai este elin și iudeu... ci toate și întru toți Hristos.” (Col. 3:11)

„Hristos va judeca pe cei care au dat naștere la schisme, care sunt lipsiți de dragostea de Dumnezeu și care privesc numai la interesul lor personal mai degrabă, decât la unitatea Bisericii; și care, pentru vreun fleac anume sau pentru vreo întâmplare care îi vizează, taie în bucăți și împarte marele și slăvitul trup al lui Hristos și prin minciunile lor o distrug.”

Sfântul Ierarh Irineu al Lyonului

6. Din ce cauză, după un repaos în activitățile „Mitropoliei Basarabiei” care a făcut posibilă apropierea Patriarhiilor Moscovei și Române, fapt menționat și în partea introductivă, ultima a reînceput, în 2023, să zgândăreasă rana schismei de pe trupul Bisericii Ortodoxe din Moldova? Ce sau cine stă în spatele noului atac împotriva ei?

– La prima parte a întrebării este mai simplu de răspuns. Trecem în prezent prin niște vremuri tulburi legate atât de războiul din Ucraina, cât și de o nouă refacere a ordinii mondiale. Asta numai în ceea ce privește evenimentele vizibile, care sunt la suprafață – or; la ceea ce se petrece în sufletele oamenilor, în sfera duhovnicească acum nici nu mă refer, despre acest aspect e cazul să vorbească păstorii noștri. Vreau doar să amintesc că la începutul anului 1992, când un grup de clerici moldoveni în frunte cu episcopul vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului Petru (Păduraru) puneau la cale viitoarea lor alunecare în schismă, că atunci de asemenea era război, se împușca și mureau oameni pe Nistru.

Atunci cuiva atât la București, cât și la Chișinău i s-a părut că Republica Moldova nu are viitor ca stat independent și că devine posibilă repetarea scenariului din anul 1918, adică alipirea țării noastre la România. Și că odată cu instaurarea la Chișinău a autorității politice românești la noi se va instaura și autoritatea eclezială în persoana Bisericii Ortodoxe Române. Nu s-a întâmplat, Dumnezeu a avut milă de noi. În iulie 1992, inclusiv grație eforturilor pacificatoare ale Rusiei, pe Nistru s-a instaurat pacea, statul moldovenesc a rezistat în fața acelei provocări. Și în pofida faptului că plecarea necanonică a grupului menționat i-a provocat o rană, a rezistat și Biserica Ortodoxă din Moldova, fiind la sfârșitul aceluiași an 1992 ridicată la rang de Mitropolie a Chișinăului și a întregii Moldove.

În același timp, doresc să subliniez acest lucru, în timp ce, pe de o parte, statul nostru rămâne divizat teritorial, problema transnistreană așa și nu a

fost rezolvată și perspectivele de soluționare politică a conflictului nu se întrevăd, din contra, pe de altă parte, Biserica și-a păstrat unitatea structurală. În dipticul ei Eparhia de Tiraspol și Dubăsari ocupă cel de-al doilea loc, imediat după Eparhia Chișinăului, mitropolitul Vladimir periodic slujește pe malul stâng al Nistrului, iar arhiepiscopul Sava, alți preoți din Transnistria adesea săvârșesc slujirea în bisericile moldovenești din intrefluviul Pruto-Nistrean.

Se crează impresia că acum, când la guvernare în Republica Moldova se află niște persoane care, ca să mă exprim mai moale, sunt străine intereselor reale ale populației țării – și aici mă refer nu doar la sfidarea valorilor creștine ale poporului nostru (cât face doar ratificarea de către actuala majoritate parlamentară a așa-numitei Convenții de la Istanbul, document ce promovează ideologia de gen cu tot cu „părintele numărul unu” în loc de mamă și „părintele numărul doi” în loc de tată, propaganda LGBT în școli!), ci și la o neglijare totală a necesităților vitale social-economice ale oamenilor – persoane a căror politică slăbește tot mai mult statul moldovenesc, pe semne că fraților noștri de peste Prut li s-a părut că s-a ivit un moment propice pentru a lovi din nou și în Biserică. Ceea ce, în sine, este foarte și foarte trist.

În ceea ce privește partea a doua a întrebării voi răspunde în felul următor: sunt trei părți cointeresate în aprofundarea scindării din Biserica noastră, fiecare cu interesul său.

Este, în primul rând, Patriarhia Română care pune accentul pe „libera alegere a preoților” (de parcă nu ar exista jurământul de iereu depus la hirotonie înaintea lui Dumnezeu, a Sfintei Sale Cruci și a Evangheliei) și pe faptul că, potrivit opiniei reprezentanților Bisericii Române, „peste 82 % dintre cetățenii Republicii Moldova sunt etnici români”. Precum li-i obiceiul, frații români preferă să ignore o realitate evidentă și anume: absoluta majoritate din acești „peste 82 %” se identifică ca etnici moldoveni, place aceasta cuiva ori nu.

Este, în al doilea rând, clasa politică românească pentru care „Mitropolia Basarabiei” constituie, cum le place să se exprime domnilor de la București, prima instituție din Republica Moldova de unificare a neamului românesc. De aici și interesul statului român de a susține politic și financiar această schismă bisericească. Iată doar un singur exemplu în acest sens, la 21 iunie 2023 în Parlamentul României a fost depus un proiect de lege inițiat de șeful cabinetului de miniștri, Marcel Ciolacu, prin care guvernul țării vecine va aloca „Mitropoliei Basarabiei” anual, începând cu 1 ianuarie 2024, un sprijin

financiar în valoare de 2 milioane de euro. Și vorbim acum doar de sprijinul făcut public, fără a lua în calcul fondurile transferate în secret.

În sfârșit, în rândul trei, este Departamentul de Stat și alte instituții guvernamentale ale Statelor Unite ale Americii care de mai mulți ani urmăresc subminarea unității Bisericii Ortodoxe Ruse, în a cărei jurisdicție canonică rămâne Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove. Anume menținerea unei legături eminamente duhovnicești (nu administrative, nu financiare sau a relațiilor de altă natură străine religiei) cu Patriarhia Moscovei supără cel mai tare actuala guvernare de la Chișinău total dependentă de sprijinul Occidentului. Și nu-i de mirare că autoritățile moldovene deja de peste doi ani exercită presiuni asupra conducerii Bisericii Ortodoxe din Moldova, urmărind scopul ruperii și a acestei legături.

Nu mă apuc să comentez interdependența dintre cele trei părți menționate, cine pe cine și în ce măsură influențează etc. Vreau doar să subliniez că în toate acțiunile și argumentele lor poți găsi orice – politică, restabilire a „adevărului istoric”, promovare a „idealului național”, luptă cu „imperialismul rusesc” etc., etc. – numai nu pe Iisus Hristos.

**„Atunci, de vă va spune cineva:
lată, aici este Hristos!, sau:
acolo!, să nu-l credeți.”**

Matei 24:23

7. De fiecare dată când vine vorba de foștii preoți care au trecut la „Mitropolia Basarabiei” reprezentanții Bisericii Ortodoxe din Moldova invocă drept argument încălcarea legilor bisericești – a canoanelor. Despre ce canoane este vorba?

– Ele au fost în repetate rânduri reproduse în publicările Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove dedicate schismei. De cele mai dese ori este vorba de:

Canonul 12 al Sfinților Apostoli: „Dacă vreun cleric sau laic afurisit, sau încă neprimit în comuniune, mergând în altă cetate ar fi primit fără scrisori de recomandare (încredințare) să se afurisească și cel care l-a primit, și cel primit.” Adică, în cazul nostru, dacă vreun cleric al Bisericii Ortodoxe din Moldova oprit de la săvârșirea celor sfinte de către episcopul titular pentru încălcarea disciplinei bisericești va pleca și va fi primit într-o altă eparhie

fără o scrisoare de recomandare (numită și scrisoare de slobozenie sau carte canonică), urmează să fie excomunicat din Biserică și clericul care a fost primit, și arhiererul care l-a primit.

Atrag în mod special atenția: canonul se referă în egală măsură și la mirenii, adică la enoriașii care l-au urmat pe preotul care a plecat într-un asemenea fel necanonic.

Canonul citat este completat de către **canonul 17 al Sinodului Trulan sau V-VI Ecumenic**: *„De vreme ce clericii feluritelor Biserici, părăsind Bisericile lor, în care au fost hirotoniți, au alergat la alți episcopi și au fost așezați în Biserici străine fără încuviințarea (învoirea) episcopului propriu, iar prin aceasta se întâmplă ca ei să ajungă (devină) nesupuși – orânduim ca... nici unul dintre toți clericii, chiar în orice treaptă s-ar găsi, să nu aibă îngăduință să fie rânduiți în altă Biserică fără scrisoare (zapis) de slobozenie (carte de iertăciune, scrisoare canonică de demitere) a propriului său episcop; pentru ca cel ce nu ar păzi (observa) acest lucru de acum înainte, ci ar aduce rușine asupra celui care i-a dat hirotonia (l-a hirotonit), să fie caterisit și el, și cel care fără chibzuială l-a primit pe el.”*

Din acest canon rezultă că preoții care și-au părăsit episcopii fără acordul acestora și au trecut la alte eparhii sau Biserici, astfel dând dovadă de neascultare, urmează să fie caterisiți (răspopiți, destituți din treapta preoției) împreună cu cei care i-au primit.

Credincioșilor care l-au urmat pe preotul ce a comis asemenea faptă le amintim **canonul 10 al Sfinților Apostoli** care spune: *„Dacă cineva s-ar ruga, chiar și în casă, împreună cu cel afurisit (scos din comuniune) acela să se afurisească.”*

Și îndată după el, **canonul 11 al Sfinților Apostoli**, prescrie: *„Dacă cineva, cleric fiind, s-ar ruga împreună cu un cleric caterisit, să se caterisească și el.”*

Canonul 15 al Sfinților Apostoli se referă la ordinea de transferare a clerului: *„Dacă vreun presbiter sau diacon sau în genere oricare din rândul clericilor, părăsind parohia (enoria) sa, s-ar duce în alta, mutându-se cu totul va trece în altă parohie (enorie) contrar socotinței (fără voia) episcopului său, poruncim ca acela să nu mai slujească, mai ales dacă, după ce a fost chemat de episcopul său să se reîntoarcă, nu s-a supus, rămânând în neorânduială; să fie totuși primit acolo în comuniune ca un laic.”*

Despre tranferarea clerului ne vorbește și **canonul 16 al Sfinților Apostoli**: „*Iar dacă episcopul la care s-ar găsi (unii ca aceștia), nesocotind oprirea hotărâtă împotriva lor, i-ar primi pe ei ca (fiind) clerici, să se afurisească, ca învățător al neorânduiei.*”

Canonul 31 al Sfinților Apostoli dedicat osândirii schismei menționează că mirenii care se vor alătura preoților schismatici trebuie excomunicați din Biserică: „*...iar laicii să se afurisească.*”

8. Dar preoții care au plecat la „Mitropolia Basarabiei” susțin că nu mai pot rămâne în Biserica Rusă, deoarece ierarhia ei sprijină agresiunea Rusiei contra Ucrainei, iar Patriarhul Chiril binecuvântează războiul. Oare nu constituie toate acestea un motiv pentru ca Biserica Ortodoxă din Moldova să rupă definitiv relațiile cu Patriarhia Moscovei?

– Problema privind atitudinea Bisericii față de război nu este una simplă, aici nu te poți limita la un răspuns scurt. Poziția oficială a Patriarhiei Moscovei cu privire la război este reflectată în „Funamentele concepției sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse”, documentul fiind adoptat de către Soborul Arhieresc al acesteia care s-a desfășurat la 13-16 august 2000, adică cu mult timp până la izbucnirea războiului pe teritoriul Ucrainei. Voi cita din el doar două dispoziții ce se referă la război:

„Războiul este o manifestare fizică a maladiei latente a umanității – ura fratricidă (Facere 4:3-12). După căderea în păcat, războaiele sunt o constantă a întregii istorii a umanității și, după cuvântul Evangheliei, vor continua să o însoțească: «*Iar când veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie să nu vă tulburați, căci ele trebuie să fie.*» (Mc. 13:7) <...> Odrasle ale mândriei și împotrivirii față de voia lui Dumnezeu, războaiele pământești sunt reflexul unui război ceresc. Corupt de păcat, omul este atras în inima acestei lupte. Războiul este un rău. La fel ca răul din om în general, războiul are drept cauză abuzul păcătos de darul dumnezeiesc al libertății; «*fiindcă din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, hoții, mărturii mincinoase, defăimări.*»” (Mt. 15:19).

Și puțin mai jos: „Aducând oamenilor vestea bună a împăcării (Rom. 10:15), dar aflându-se în «*lumea aceasta*» care zace în rău (I In. 5:19) și este plină de violență, creștinii sunt confrunțați, fără să vrea, cu nevoia vitală de a lua parte la diferite lupte. Recunoscând războiul ca pe un rău, Biserica nu interzice fiilor ei să ia parte la acțiuni războinice dacă e vorba de securitatea apropielului și restaurarea dreptății încălcate. Atunci războiul este considerat

un mijloc nedorit, dar absolut necesar. Întotdeauna Ortodoxia a cinstit profund pe soldații care și-au dat viața pentru apărarea vieții și securității semenilor. Sfânta Biserică a numărat mulți soldați în rândul sfinților, cinstindu-le virtuțile creștine și aplicându-le cuvântul lui Hristos: *«Iubire mai mare nu este decât să-și pună cineva viața pentru prietenii săi.»* (In. 15:13).

Deja din aceste două citate se poate trage concluzia că, spre deosebire de propaganda politică cu pretinsul ei pacifism în spatele căruia sunt negreșit prezente interesele egoiste ale cuiva, Biserica percepe războiul în mod realist – ca pe un rău inevitabil inerent lumii noastre înfundate în păcate. Și dacă preoții în cauză și-ar fi urmat cu onestitate și responsabilitate vocația pastorală, dâșii ar fi trebuit în primul rând să le explice enoriașilor pe care-i păstoresc motivele adevărate, adică duhovnicești ale oricărui război, inclusiv ale celui purtat în Ucraina, dar să nu se grăbească să enunțe verdicte politice. Cu atât mai mult să nu caute în sfera politicului justificare acțiunilor sale ne-canonicе și încălcării de către ei a jurământului preoțesc.

În ceea ce privește războiul fratricid din Donbass, dâșii nu au putut să nu știe că, de fapt, el a început în luna aprilie a anului 2014, însă acum reamintim despre acest lucru nu pentru a porni discuții pe tema „cine a început-o primul”. În contextul întrebării adresate, este important să precizăm că deja în ziua de 17 iunie 2014 Patriarhul Chiril s-a adresat plinătății Bisericii Ortodoxe Ruse cu apelul la o rugăciune sporită pentru pace în Ucraina. „În toate lăcașele Bisericii noastre, să fie săvârșită constant o rugăciune specială pentru pace și încetarea luptelor sângeroase din Ucraina, al cărei text astăzi l-am binecuvântat pentru a fi folosit”, a subliniat Întâistătătorul. Era atașat și textul rugăciunii.

Tot atunci el a fost tradus în limba română și publicat pe versiunea moldovenească a site-ului oficial al Patriarhiei Moscovei. Iată această rugăciune:

„Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, privește cu ochiul Tău cel milostiv la scârbirea și strigătul de durere al copiilor Tăi care viețuiesc pe pământul Ucrainei. Izbăvește pe oamenii Tăi de lupta fratricidă, potolește vărsările de sânge, depărtează nenorocirile ce vin asupra lor. Pe cei lipsiți de adăpost adu-i în case, pe cei flămânzi hrănește-i, pe cei însetați adapă-i, pe cei ce plâng mângâie-i, pe cei despărțiți unește-i. Nu lăsa turma Ta să se împutineze de la răutatea apropiatilor ei, dar împăcare grabnică dăruiește că darnic ești. Inimile celor încrâncenați înmoaie-le și la cunoașterea Ta întoarce-le. Pace Bisericii Tale și fiilor ei credincioși dăruiește, ca într-un gând și într-o suflare să Te slăvim pe Tine, Domnul și Mântuitorul nostru, în vecii vecilor. Amin.”

În Ucraina apelul Patriarhului nu a fost auzit, vărsarea de sânge a continuat timp de opt ani, iar în februarie 2022 războiul a atins un nou nivel, mult mai mare, la el au început să participe și trupele ruse. Dar în Moldova, la noi acest apel s-a făcut auzit?

E cazul să ne întrebăm: de ce în bisericile unde funcțiile de parohi erau ocupate de preoții care ulterior au alunecat în schismă nu s-a săvârșit în toți acești ani rugăciunea pentru pace în Ucraina? Nici unul dintre ei, înainte de a da vina pe același Patriarh Chiril, nu vrea să-și pună această întrebare și să răspundă sincer la ea? Chiar să nu știe nimeni dintr-înșii că puterea rugăciunii poate schimba nu doar viața individuală a omului, ci și mersul istoriei?! Se potrivește să le reamintim în legătură cu aceasta că pe oameni care caută paiul în ochiul fratelui lor, dar nu văd bârna în propriul ochi Mântuitorul îi numea fățarnici (Lc. 6:41-42).

Deja mai bine de doi ani în lăcașele Bisericii Ortodoxe din Moldova, la fiecare Liturghie, se ridică o rugăciune pentru încetarea acestui război fratricid. Iar cei care au părăsit Biserica pentru a se alătura schismaticilor de la „Mitropolia Basarabiei” – dâșii nu au decât să-și justifice plecarea prin fel și chip, invocând motive politice sau de altă natură nereligioasă. Deși adevăratul motiv al plecării lor nu prezintă secret pentru nimeni – este vorba de bani.

9. Cei de la „Mitropolia Basarabiei” afirmă precum că Patriarhia Româna ar fi declarat nule și neavenite sancțiunile impuse de către sfințita ierarhie a Bisericii Ortodoxe din Moldova foștilor ei clerici. Este oare posibil așa ceva?

– Întrucât această afirmație este larg răspândită în mass-media interesată de aprofundarea schismei, Biroul de presă al Episcopiei de Ungheni și Nisporeni a publicat în martie 2024 o analiză juridică specială intitulată „**Sinodul Bisericii Ortodoxe Române nu are competența de a anula sancțiunile aplicate preoților din alte Biserici Ortodoxe Locale**”. Printre altele, în textul ei este citat **canonul 32 al Sfinților Apostoli** care spune: „*Dacă vreun preot sau diacon se afurisește de către episcop, să nu fie îngăduit să fie primit de altul (de alt episcop), ci doar de către cel ce l-a afurisit pe el.*” Din acest canon se înțelege, după cum este menționat în nota analitică, că afurisirea sau caterisirea nu pot fi ridicate decât de către episcopul care le-a dat, iar ridicarea sancțiunilor de către alt episcop sau de altă Biserică este lovită de nulitate absolută. Cei caterisiți nu mai sunt preoți.

O asemenea ordine se menține în Biserica Ortodoxă de veacuri. Astfel, încă în secolul al XII-lea, cunoscutul canonist bizantin Alexie Aristin, tâlcuind canonul 32, scria: „Cel care a fost afurisit de Episcopul său, în timpul vieții acestuia, nu se cuvine a fi primit de alții. Oricare Presbiter sau Diacon s-ar afurisi de Episcopul său, în timpul vieții Episcopului care l-a afurisit nu este iertat a se primi de altul.”

10. Se vorbește că, la timpul său, fostul episcop vicar de Bălți Petru (Păduraru) s-a pocăit de acțiunile sale schismatice și s-a adresat conducerii Bisericii Ortodoxe Ruse cu rugămintea să i se elibereze scrisoarea de slobozenie pentru a trece la Patriarhia Română. Ce a decis Patriarhia Moscovei, i-a fost retrasă episcopului Petru sancțiunea canonică – oprirea de a săvârși cele sfinte?

– Într-adevăr, fostul episcop Petru și-a exprimat pocăința. Faptul ca atare rezultă din hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, din 31 martie 1999, din care citez:

„Ținând cont de exprimarea, în cererea episcopului Petru din 25 februarie 1999, a regretului sincer în legătură cu evenimentele desfășurate în anul 1992 în orașul Bălți, în timpul aflării lui acolo în calitate de episcop vicar al Eparhiei de Chișinău, a primi pocăința episcopului Petru, **a declara despre consimțământul** de a-i ridica interdicția canonică pentru slujirea celor sfinte și de a-i oferi gramota de eliberare. Pentru ca această acțiune să nu provoace neînțelegeri în mediul ortodocșilor din Moldova și să nu împiedice desfășurarea negocierilor între cele două Biserici, de a o înfăptui într-un timp cât mai scurt posibil, **în concordanță cu soluționarea problemei principale**, care constituie obiectul negocierilor între două Biserici.” (Pentru restabilirea unității, p. 113, *evidențiat de mine – V.J.*).

În scurt timp după aceasta, la 19 aprilie a aceluiași an, președintele Departamentului pentru relații externe bisericești al Patriarhiei Moscovei mitropolitul Chiril de Smolensk și Kaliningrad a adresat o scrisoare mitropolitului Daniel al Moldovei și Bucovinei, în care era reprodus textul deciziei sus-menționate și se exprima speranța în continuarea negocierilor dintre Bisericile Rusă și Română pentru a identifica „cel puțin un model intermediar de reglementare, dacă în timpul de față este imposibilă reglementarea canonică definitivă a acestei probleme.”

O copie a scrisorii a fost expediată și mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove Vladimir.

Așadar, în primul rând, a avut loc pocăința episcopului Petru exprimată în cererea sa, iar Sinodul pocăința a primit-o. Aceasta s-a întâmplat nu cu mult timp după ce, la 15 ianuarie 1999, la Chișinău s-a desfășurat întâlnirea reprezentanților Patriarhiilor Moscovei și Române dedicată reglementării situației bisericești din Moldova. Apreciind înalt faptul întâlnirii ca atare, părțile, după cum se menționa în comunicatul comun difuzat după încheierea ei, „au convenit asupra necesității să continue consultările de acest fel, pentru ca în timpul apropiat să găsească un model reciproc acceptabil de soluționare a problemelor canonice legate de situația Ortodoxiei pe teritoriul Republicii Moldova.” În document se sublinia necesitatea „**de a trece de la confruntare și ostilitate la conciliere și colaborare**”, de asemenea în comunicat se relatează că șefii celor două delegații (mitropolitul Smolenskului și Kaliningradului Chiril și mitropolitul Daniel al Moldovei și Bucovinei) „în consultare unul cu celălalt, vor propune Bisericii sale niște **modalități reciproc acceptabile de soluționare a problemelor**, care rămân la ordinea zilei în relațiile dintre cele două Biserici, în legătură cu situația din jurul stăpânului Petru (Păduraru).” (Pentru restabilirea unității, p. 111, *evidențiat de mine – V.J.*).

Anume tinând cont de toate circumstanțele enunțate a fost exprimat în decizia sus-citată a Sinodului Bisericii Ruse, din 31 martie 1999, consimțământul de a-i ridica episcopului Petru interdicția canonică pentru slujirea celor sfinte, aplicată la 22 decembrie 1992, și de a-i oferi gramota de eliberare.

Însă, în al doilea rând, consimțământul putea să se realizeze doar în concordanță cu soluționarea problemei principale care constituia obiectul negocierilor între cele două Biserici sau, altfel spus, **în corelare cu tămăduirea schismei din sânul Bisericii Ortodoxe din Moldova**. Fie și nu într-o formulă definitivă, dar cel puțin în forma „**unui model intermediar de reglementare**” – condiție pe care pe atunci mitropolitul, iar în prezent Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii Chiril în scrisoarea sa din 19 aprilie 1999 o aducea la cunoștința pe atunci mitropolitului, iar în prezent Patriarhului Daniel al României, familiarizându-l cu conținutul deciziilor Sfântului Sinod din 16 februarie și 31 martie.

Despre ce fel de model era vorba? Nici acesta nu prezenta vreun secret, iată un fragment din raportul mitropolitului Chiril al Smolenskului și Kaliningradului, președintele DREB, prezentat la Soborul Arhieresc Jubiliar al Bisericii Ortodoxe Ruse, din 13-16 august 2000:

„În relațiile cu Patriarhia Română rămâne nevindecat conflictul legat de existența pe teritoriul nostru canonic din Moldova a «Mitropoliei Basarabi-

ei» sub jurisdicție română, care este condusă de fostul episcop de Bălți Petru (Păduraru), oprit de la slujirea celor sfinte de Sinodul Bisericii Noastre. (...)

Aspirația Patriarhiei Române să-și stabilească jurisdicția pe teritoriul Republicii Moldova nu găsește susținere la majoritatea cetățenilor ortodocși ai acestei țări, precum și trezește suspiciuni la puterea de stat, care consideră, pe bună dreptate, că stabilirea a două jurisdicții comportă pericolul scindării unității populației ortodoxe și a societății în ansamblu. Biserica Ortodoxă Rusă tinde să găsească un compromis acceptabil pentru a feri Biserica Ortodoxă din Moldova de la ispita dezbinării.

Unica formă posibilă din punct de vedere canonic a prezenței Patriarhiei Române în Moldova este structura extinsă a parohiilor pe lângă Reprezentanța Bisericii Ortodoxe Române din Moldova (conform exemplului Misiunii Duhovnicești Ruse din Ierusalim). Inadmisibilitatea creării pe teritoriul canonic al Bisericii Ortodoxe din Moldova a Mitropoliei Basarabiei în cadrul Patriarhiei Române rămâne pentru noi un principiu constant, care este în mod consecvent susținut de către Departamentul pentru relații externe bisericești la diverse niveluri ale contactelor bilaterale.” (Pentru restabilirea unității, p. 114, *evidențiat de mine – V.J.*).

Bineînțeles, un asemenea model nu putea vindeca definitiv rana schismei adusă trupului viu al Bisericii lui Hristos. Păcatul schismei se iartă numai prin pocăința celui sau a celor care l-au săvârșit, iar pocăința înseamnă renunțarea la faptele care pricinuesc daună unității bisericești. Cu toate acestea, modelul intermediar ar fi putut măcar pentru o perioadă de timp – în speranța că poate cândva, în viitor, Domnul va veni în ajutor, îi va lumina pe cei rătăciți și trupul bisericesc se va tămădui – ar fi putut include într-un cadru canonic acceptabil aflarea Patriarhiei Române pe teritoriul țării noastre. Nici vorbă, era o cedare considerabilă făcută părții române, cedare condiționată de dorința Bisericii Ortodoxe Ruse de a nu admite evoluția unui conflict deși grav, dar totuși local până la stadiul ruperii definitive a relațiilor canonice dinte cele două Patriarhii.

Spre regret, din partea opusă nu a urmat niciun răspuns. Nici atunci, nici mai târziu partea română nu a acceptat forma maximum posibilă, dar totuși canonică de prezență bisericească în Republica Moldova. În schimb, ea a preferat să apeleze la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului și să solicite înregistrarea de stat a „Mitropoliei Basarabiei”, invocând doar argumente de ordin laic și renunțând la cele canonice care, oricum, lipseau cu desăvârșire. În mod firesc, nu a putut intra în vigoare și consimțământul, exprimat anterior

or, de a-l scuti pe episcopul Petru de interdicția săvârșirii celor sfinte și de a-i oferi gramota de eliberare.

În ceea ce privește pocăința episcopului Petru (Păduraru), numai unul Dumnezeu știe cât de sincer era dânsul în momentul scrierii, în februarie 1999, a cererii în care regreta comportamentul său schismatic, solicitând să i se retragă sancțiunea bisericească și să i se permită trecerea canonică de la o Biserică locală la alta.

Dar din scrisoarea Sanctității Sale Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii Alexii al II-lea adresată Preafericitului Patriarh Teoctist al României, din 25 martie 2000, putem afla despre o serie de acțiuni schismatice noi ale dânsului comise în luna decembrie a aceluiași an, 1999, deja pe teritoriul Ucrainei. Cităm:

„Spre regret, episcopul Petru nu doar nu și-a încetat acțiunile sale anticanonice, dar le-a transferat și pe teritoriul canonic al Bisericii Ortodoxe Ucrainene a Patriarhiei Moscovei. Astfel, prin unul din decretele sale, cu nr. 95 din 3.11.99, a fost înființată de el mănăstirea în numele sf. Antonie cel Mare în or. Cernăuți, Ucraina, stareț al căreia a fost numit un cleric al Bisericii noastre, ieromonahul Varsanufie (Solopov), oprit de la slujire preotească de către Arhiepiscopul Cernăuților și al Bucovinei, Onufrii, pentru oficierea samavolnică a Dumnezeieștii Liturghii în limitele eparhiei sale. Asemenea acțiuni anticanonice ale mitropolitului Petru aduc un prejudiciu enorm unității bisericești și încă mai tare împiedică restabilirea plină și bună a relațiilor noastre frățești în spiritul regulilor de comunicare interortodoxă ale sfinților părinți.” (Pentru restabilirea unității, p. 113).

După care au urmat noi acțiuni anticanonice ale episcopului Petru: primirea în jurisdicția sa și numirea în funcția de „reprezentant al Mitropoliei Basarabiei la Moscova” pe „protopresbiterul” Alexandr Sergheev-Zarnadze, unul din fondatorii „bisericii cu adevărat ortodoxe ruse” de natură schismatică, care și-a primit eparhia necanonică de la gruparea schismatică ”biserica ortodoxă ucraineană autocefală”, precum și pe fostul cleric al Eparhiei de Ceboksarî, Andrei Berman, lipsit de rang în Patriarhia Moscovei. Sau, de exemplu, numirea în funcția de „paroh” al unei biserici din regiunea Moscova a „clericului” așa-numitei Patriarhii a Kievului „protoiereul” Andrei Egorov... (vezi: Pentru restabilirea unității, p. 121). Cu alte cuvinte, activitatea schismatică a continuat, iar o nouă pocăință așa și nu a mai urmat.

Cum se spune în asemenea cazuri, comentariile sunt de prisos. Oprirea de a săvârși cele sfinte nu i-a fost retrasă episcopului Petru (Păduraru) nici până în prezent. Și este puțin probabil că așa ceva se va putea întâmpla.

„Eforturile ereticilor și ale schismaticilor răuvoitori încep de obicei de la îngăduința de sine împreună cu disprețul, arogant și mândru, față de paroh. Așa se săvârșește retragerea din Biserică și profanarea altarului, așa se tulbură lumea lui Hristos, rânduiala și unitatea lui Dumnezeu”.

Sfințitul Mucenic Ciprian al Cartaginei

11. În toamna anului 2023, din cauza tulburării spirituale la unii clerici ai Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove în urma acutizării dorinței de a trece „cu întreaga mitropolie” în componența Bisericii Ortodoxe Române, în discuțiile publice, pe rețelele de socializare, în discursurile TV a început să fie vehiculat anul 1918. Se afirma că atunci alipirea Eparhiei Chișinăului și Hotinului a Bisericii Ortodoxe Ruse la Biserica Română s-ar fi întâmplat – nici mai mult, nici mai puțin – cu acordul Sfântului Ierarh Tihon, în acea perioadă Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii. A fost așa ceva în realitate, Patriarhul Tihon și-a dat consimțământul pentru o asemenea trecere?

– Spre regret, date imprecise despre evenimentele ce au avut loc, în anul 1918, în viața Bisericii din Moldova se conțin inclusiv în schița istorică „Istoria înființării Mitropoliei Chișinăului și a Moldovei” postată pe site-ul Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove, unde se afirmă următoarele: „După unirea politică a Basarbiei cu România, prin gramota Sf. Patriarh Tihon de la Moscova, din 23 mai 1918, pe numele Î.P.S. Pimen, primatul Bisericii Ortodoxe Române, s-a dat deplina libertate Bisericii Basarabene, ca ea, prin Congresul său eparhial, să-și hotărască soarta, alegând cu ce Biserică Autocefală și în ce legături vrea să fie.” (evidențiat de mine – V.J.)

Iar când, în noiembrie 2023, în presă a apărut scrisoarea unui grup de preoți chișinăueni către mitropolitul Vladimir în care aceștea solicitau „inițierea procesului de aderare a Mitropoliei Moldovei la Patriarhia Română”, îndată pe rețeaua de socializare Facebook în pagina „Mănăstirea Sfântul Ierarh Luca” a apărut o postare cu titlul „Scurtă istorie a Mitropoliei Moldovei”, pe care s-au grăbit s-o reposteze mai mulți utilizatori ai Facebook-ului, unde se afirma: „Sfântul patriarh Tihon dăduse binecuvântarea sa clerului și poporului credincios din Basarabia să-și decidă de sine stătător viitorul bisericesc.”

Dar să vedem ce spun sursele istorice. La 23 mai (5 iunie) 1918 Sanctitatea Sa, Patriarhul Tihon, a adresat un mesaj Președintelui Sinodului Bisericii

Române, mitropolitul Pimen (Georgescu) al Moldovei și Sucevei, în care s-a referit la problema anexării de către Sinodul Bisericii Române a Eparhiei de Chișinău a Bisericii Ortodoxe Ruse.

Departate de a recunoaște trecerea Eparhiei Chișinăului sub stăpânirea Bisericii Române în forma în care ea s-a făcut, Patriarhul Tihon, într-adevăr, scrie despre necesitatea aflării voinței poporului și clerului eparhiei în procesul de soluționare a problemei: „Pare pe deplin firesc și chiar necesar de a întreba acum clerul și poporul bisericesc basarabean cum și în ce fel ar dori ei să determine acum viața internă a Bisericii sale și raportul ei cu Bisericele Rusă și Română. Nici una, nici cealaltă nu pot, desigur, să-și asume răspunderea pentru rezolvarea soartei Bisericii Basarabene, **fără a auzi în prealabil vocea populației ortodoxe a ținutului numărând două milioane.** <...> Această voce cel mai bine ar putea fi exprimată prin intermediul unui Sobor local sau al unei Adunări eparhiale, care trebuie intenționat convocată pentru discutarea viitoarei situații și organizării a Bisericii Basarabene.” (Pentru restabilirea unității, p. 142, *aici și în continuare evidențiat de mine.* – V.J.).

Cu alte cuvinte, Patriarhul Tihon vorbea despre necesitatea luării în considerare, la adoptarea deciziei definitive, a opiniei clerului și poporului credincios, însă în nici un caz despre „deplina libertate” a factorilor menținoși „să-și hotărască soarta”. Și nici despre vreo binecuvântare de către Sfântul Ierarh Tihon a clerului și poporului credincios din Basarabia „să-și decidă de sine stătător viitorul bisericesc”, de asemenea, nu se pomenea nimic. Dar atunci cine și în ce formă urma să adopte, în opinia Întâistătătorului Bisericii Ruse, o astfel de decizie?

Despre acest lucru se vorbește cu toată claritatea în mesajul Sanctității Sale, Patriarhul Tihon, către Sfântul Sinod al Bisericii Române care a fost expedit în același an, 1918, mai târziu: problema trebuia rezolvată **„pe calea relațiilor canonice convenite între Biserica Rusă și Română.”** (Pentru restabilirea unității, p. 143).

Citim în continuare concluzia Sfântului Ierarh Tihon: „Biserica Română, prin decizia sa unilaterală, întreprinsă fără acordul Bisericii Ruse, nu avea dreptul să decidă soarta Eparhiei de Chișinău în sensul subordonării acesteia puterii sale <...> Referința la faptul că, chipurile, unificarea politică întotdeauna aduce după sine și unificarea bisericească nu poate, în cazul dat, servi drept justificare pentru autoritatea Bisericească Română, în primul rând, pentru că ea nu este justificată ca atare de istorie și, în al doilea rând, pentru că un asemenea punct de vedere se plasează pe confundarea vieții bisericești și a celei politice, eterogene prin însăși esența lor. Sabia statului nu poate, după cum se știe, cu

de la sine putere, să determine hotarele Bisericilor Locale: **limitele jurisdicției ultimilor întotdeauna se stabileau prin normele canonice cunoscute, prin decizii speciale ale soboarelor sau acorduri reciproce dintre unele Biserici.** În cazul dat, nu a fost prezentă nici una din aceste condiții.” (Pentru restabilirea unității, p. 143).

Așadar, în anul 1918 nu a fost luată în considerare opinia clerului și poporului credincios din Basarabia și nu au existat nici un fel de relații canonice sau acorduri reciproce dintre cele două Biserici. Dar ce anume a fost? Despre ceea ce s-a întâmplat realmente se vorbește în același mesaj al Patriarhului Tihon către Sinodul Bisericii Române: „Separând prin forță de la Biserica din întreaga Rusie Eparhia de Chișinău ca o parte din patrimoniul ce Îi aparține, autoritatea bisericească Română nu doar a încălcat cinul și ordinea stabilite din vechime, dar a introdus tulburare și ispită în viața și conștiința clerului și turmei bisericești din Basarabia, care în propria lor conștiință nu pot să nu se simtă obligați la supunere canonică autotității ierarhice Ruse, însă de fapt trebuie să se afle **sub conducerea episcopilor români, care sunt susținuți în pretențiile sale asupra Bisericii din Basarabia de către puterea română militară și civilă.**” (Pentru restabilirea unității, p. 143).

Scrisoarea Patriarhului Tihon se încheia cu următoarea preîntâmpinare: „Dacă Biserica Română, în pofida obiecțiilor expuse, va încerca în mod forțat să întărească situația în folosul său, vom fi nevoiți să întrerupem orice comuniune frățească și canonică cu Sinodul Românesc și să aducem acest litigiu în fața judecății altor Biserici Ortodoxe.” (Pentru restabilirea unității, p. 144).

Din cele sus-menționate rezultă o singură concluzie: în anul 1918 Sanctitatea Sa Tihon, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, nu doar nu a fost de acord cu încorporarea Eparhiei Chișinăului și Hotinului în cadrul Bisericii Române, fie și în forma unei pretense „libertăți pentru clerul și poporul credincios din Basarabia să-și decidă de sine stătător soarta”, ci din contra, a protestat activ împotriva modalității în care această încorporare s-a realizat la modul practic.

12. După cum se observă, referirile la istorie în genere sunt adesea folosite ca argument pentru a justifica schisma. Astfel, raportându-se la interfluviul Pruto-Nistrean, adepții „Mitropoliei Basarabiei” afirmă, precum că „Biserica Ortodoxă Română reprezintă cea mai veche și autentică tradiție ortodoxă din această regiune”. Cât de justificate sunt asemenea afirmații?

– Poți afirma orice, dar există date istorice cunoscute de toată lumea, le-ai numi repere, în devenirea instituțională a Bisericii Ortodoxe Române.

Ca atare, acest proces a început după unificarea principatelor Valahiei și Moldovei **în anii 1859-1861**, când primul domnitor român, Alexandru Ioan Cuza, a întreprins o serie de reforme pentru a apropia Mitropolia Moldovei având catedra la Iași de cea a Valahiei, a le unifica tradițiile, precum și pentru a seculariza patrimoniul bisericilor și al mănăstirilor și, principalul, pentru a pune Biserica Ortodoxă sub controlul noului stat român.

În 1864, Biserica Română s-a declarat autocefală, iar **în anul 1872** a fost creat Sinodul ei, format din persoane bisericești și laice, iar președinte al acestuia a devenit mitropolitul Valahiei, care a primit titlul de primat al României.

Și există documente istorice, în special Tomosul de autocefalie, act pe care, **la 25 aprilie 1885**, Patriarhul Ioachim al IV-lea al Constantinopolului l-a trimis mitropolitului primat Calinic Miculescu, în calitate de președinte al Sfântului Sinod al Bisericii Române. „*De vreme ce Înaltpreasfințitul și Preacinstitul Mitropolit al Ungrovlahiei, Domn Calinic, în numele Sfintei Adunări a sfinților arhieriei din România, și cu încuviințarea Maiestății sale, Regele României și a Guvernului său Regal, a cerut de la Biserica Noastră, cu îndreptățite și legitime cuvinte, prin mijlocirea scrisorii trimise și recomandate de Excelența sa, Ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice a României, Domnul Dimitrie Sturza, binecuvântarea și recunoașterea Bisericii din Regatul României ca autocefala, Smerenia Noastră a acceptat această cerere și solicitare ca fiind dreaptă și în acord cu legile bisericești*”, se menționa în acel document.

Atragem atenția: **era vorba de Biserica din Regatul României în hotarele anului 1885**. În alte locuri ale Tomosului, de asemenea, se pomenea „*Biserica Ortodoxa a Regatului Romaniei*”, „*Biserica Ortodoxa din Romania*”, precum și faptul că „*Biserica autocefală a României... invocă din belșug asupra evlaviosului popor cel din de Dumnezeu păzitul Regat al României darurile si harurile dumnezeiesti*”.

După cum știm cu toții, teritoriul dintre Prut și Nistru numit Basarabia nu făcea parte la momentul recunoașterii autocefaliei **Bisericii din România** (nu Bisericii Române!) din de Dumnezeu păzitul Regat al României. Către anul de referință 1885 pe teritoriul Basarabiei deja de 72 de ani își desfășura slujirea sa mântuitoare Eparhia Chișinăului și Hotinului a Bisericii Ortodoxe Ruse – predecesoarea de drept a actualei Biserici Ortodoxe din Moldova.

Canonicitatea Bisericii Ortodoxe din Moldova nu a fost contestată pe parcursul istoriei nici de Patriarhia Ecumenică alias a Constantinopolului, în a cărei jurisdicție canonică se afla teritoriul nostru până în 1813, nici de către Patriarhia Română, inclusiv după 1992, când ultima a „reactivat” așa-numita

Mitropolie a Basarabiei. Astfel că toate referirile la istorie ale părtașilor schmei sunt lipsite de temeii.

13. În discursul autorităților moldovenești, în mass-media, dar și în general în societatea moldovenească s-a afirmat opinia precum că în Republica Moldova există astăzi două mitropolii – cea a Chișinăului și a întregii Moldove legată canonic de Patriarha Moscovei și cea a Basarabiei din cadrul Patriarhiei Române. Și că ambele se bucură de aceleași drepturi, se află în conflict una cu cealaltă și concurează în scopul atragerii credincioșilor. Pe cât de corectă este această opinie?

– Avem de-a face cu o abordare secularistă, nereligioasă a stării de lucruri, abordare ce vine în contradicție cu interpretarea bisericească. Mai mult, realmente ea reprezintă o viziune chiar antibisericească ce adesea, o menționez cu regret, este împărtășită inclusiv de persoane care în linii mari nutresc simpatie față de Biserica Ortodoxă din Moldova. Și care înțeleg problema într-un mod simplist: Mitropolia Moldovei e a noastră pentru că-i moldovenească, iar cea a Basarabiei nu-i a noastră pentru că este românească.

O asemenea percepere a situației este nu doar greșită din punctul de vedere bisericesc, ci le convine schismaticilor, fiindcă le oferă posibilitatea să se prezinte în România drept un soi de „victime ale violenței etno-culturale”: chipurile, în Republica Moldova dâșii sunt persecutați pe motivul că s-au declarat români.

Ca „persecuție” ei tratează sancțiunile ce le-au fost aplicate de către episcopatul Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove: oprirea din cauza comiterii unor crime bisericești grave de la săvârșirea celor sfinte, iar ulterior – din lipsă de pocăință – și răsopirea. Deși ideea nu e că mama te-a născut moldovean sau român, rus, bulgar, ucrainean sau găgăuz; or, adevărata problemă a tuturor acestor oameni care se pretind „victime” constă în faptul că prin acțiunile sale necugetate ei au părăsit Biserica lui Hristos, s-au plasat în afara ei.

Din cauza analfabetismului religios procesele ce se desfășoară în Biserică sunt comparate cu cele din politică, ceea ce constituie o greșeală de principiu. Într-adevăr, după înregistrarea ei de către stat în calitate de persoană juridică „Mitropolia Basarabiei”, la fel ca și toate celelalte culte religioase care activează pe teritoriul țării noastre, dispune de aceleași drepturi stabilite de legislația în vigoare ca și Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove. Dar aceasta numai din punctul de vedere al legilor laice.

Însă din punctul de vedere al legilor bisericești numita organizație este una necanonică. Prin conținutul său orice schismă este în afara Bisericii, e ceva ce

s-a autoeliminat în afara granițelor Trupului Bisericesc, unic și sacru. Schisma poate să se numească „mitropolie”, „arhiepiscopie”, „eparhie” sau să-și însușească un alt termen bisericesc, dar orice astfel de autodenunțare nu poate fi calificată altfel decât un act de uzurpare, de însușire a drepturilor altcuiva. Sau, în limbajul bisericesc, ca un act de necinstire, de blasfemie.

Credincioșii moldoveni trebuie să conștientizeze că în Republica Moldova există o singură mitropolie canonică – Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove. Și există o structură necanonică – așa-numita Mitropolie a Basarabiei. Anume din această cauză denumirea ei noi o luăm în ghilimele. La fel cum procedează credincioșii Bisericii Ortodoxe din Ucraina, unica Biserică canonică din țara vecină: atunci când vine vorba de schismaticii din BOU – „Biserica Ortodoxă a Ucrainei”, frații noștri ucraineni indică această denumire între ghilimele. Spre deosebire de situația din Moldova, la ei nu apare nici o confuzie în termeni.

Și în pofida faptului că pe creștinii ortodocși ucraineni statul lor natal încearcă prin toate mijloacele de represiune – persecutându-i, bătându-i, luându-le sfintele lăcașe etc. – să-i atragă în BOU, mireni din Ucraina în marea lor parte nu merg la schismatici, ci păstrează credincioșie Bisericii canonice. Și păstrează claritate în gândire.

Aceeași claritate și minte limpede le doresc mirenilor ortodocși moldoveni, mai ales că situația bisericească din țara noastră, slavă Domnului, nu este la fel de acută ca la vecinii noștri estici.

„Păcatul de moarte al unui creștin ortodox, nevindecat prin pocăința cuvenită îl supune pe păcătos la chinuri veșnice... Pentru creștin păcatele de moarte sunt următoarele: erezia, schisma, hula împotriva lui Dumnezeu, apostazia... fiecare din ele ucide sufletul și îl face incapabil de fericirea veșnică, atâta timp cât nu se va curăți prin pocăință.”
Sfântul Ierarh Ignatie (Briancianinov)

14. Pe site-ul „Mitropolei Basarabiei”, în mass-media care susține această organizație putem găsi mai multe informații despre acțiunile sale de caritate, diverse evenimente cu caracter istoric, cultural, educațional inițiate de reprezentanții ei. Fac lucruri frumoase, ce poate fi în neregulă aici?

– Orice activitate caritabilă, dacă se face din inimă și fără interes pentru vreun profit (de exemplu, profit politic, pentru a obține mai multe voturi la alegeri), este în tot cazul binevenită. Dar trebuie să ținem minte că Domnul cunoaște gradul de sinceritate al celor care fac fapte bune. Sfântul Cuvios Nikon de la Optina, mărturisitorul, explica în legătură cu aceasta: „*Drept faptă bună poate fi considerată nu orice faptă bună, ci numai o astfel de faptă bună care se face de dragul lui Dumnezeu. Aparența lucrului nu este și esența lui, Dumnezeu privește la inimă.*”

În ceea ce privește acțiunile culturale și de luminare ale „Mitropoliei Basarabiei”, bate la ochi orientarea ideologică clară a acestora. Statul român alocă din bugetul său fonduri considerabile în scopul întreținerii acestei organizații nu pentru ca ea să se angajeze, de exemplu, în catehizarea credincioșilor, adică educarea lor în litera și duhul învățaturii evanghelice pentru a-i include în plinătatea vieții creștine, ci pentru ca „Mitropolia Basarabiei” să-și aducă aportul la realizarea ideii de alipire a Republicii Moldova la România. Doar avem la noi în țară partide care lucrează pentru această idee pe linie politică, nu-i așa? Păi, iată, schismaticii moldoveni încearcă să lucreze pentru ideea unirii cu România pe linie bisericească.

Dar chiar dacă astfel de acțiuni de binefacere s-ar fi făcut cu inima curată, chiar și în acest caz nici caritatea ca atare, nici acțiunile cu caracter cultural nu fac din „Mitropolia Basarabiei” Biserică. Căderea în păcatul schismei înseamnă părăsirea Bisericii.

„Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri. Mulți Îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am proorocit și nu în numele Tău am scos demoni și nu în numele Tău minuni multe am făcut? Și atunci voi mărturisi lor: Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea.”

Mt. 7:21-23

15. Dar la „Mitropolia Basarabiei” tot timpul au loc slujbe, reprezentanții ei imită în toate Biserica canonică. Cum poate fi înțeles acest lucru, sunt ele cu adevărat slujbe dumnezeiești?

– Asemenea acțiuni, în cazul în care sunt săvârșite de persoane fie aflate sub oprirea de la slujirea celor sfinte, fie, ce este încă mai rău pentru ei, depuși

din treapta preoției sunt deopotrivă cu blasfemia. Părinții Bisericii considerau astfel de „slujbe dumnezeiești” ca fiind lipsite de har. Iată doar câteva sugestii pe această temă.

Sfântul Fericitul Augustin scria: *„Noi credem într-una Sfântă Biserică sobornicească. Însă ereticii și schismaticii își numesc adunările tot biserici. Dar prin greșelile lor cu privire la Dumnezeu, ereticii încalcă de fapt credința, iar schismaticii, prin separările lor nedrepte, se rup din iubirea frățească, chiar dacă cred ceea ce credem și noi. De aceea, nici ereticii nu fac parte din Biserica universală care îl iubește pe Dumnezeu și nici schismaticii, pentru că Biserica îl iubește pe aproapele.”*

Sfântul Ierarh Ioan Gură de Aur considera că *„nimic nu poate irita mai mult pe Dumnezeu ca dezbinarea Bisericii! Chiar de am săvârși mii de lucruri bune, noi cei care sfărâmăm pleroma (totalitatea credincioșilor – V.J.) bisericăscă nu suntem mai puțini vrednici de pedeapsă decât cei care au crucificat Trupul Său!”*. Și insista că *„nici sângele martiriului nu va putea șterge păcatul acesta”* al schismei.

În sfârșit, potrivit **Sfântului Ierarh Vasile cel Mare**, schismaticii care *„s-au rupt, devenind mireni, n-au avut nici putere de a boteza, nici de a hirotoni; nici nu puteau da altora harul Duhului Sfânt, de la care ei au căzut.”*

La fel și în vremurile noastre, inclusiv în România, apărătorii adevărului canonic subliniază că practica schismatică de părăsire de către preoți, fără permisiunea arhierelui titular, a eparhiei în care slujesc pricinuieste rană trupului viu al Bisericii lui Hristos, ceea ce înseamnă că aceștea nu se vor putea mântui. Voi reproduce în acest sens un fragment din discursul **teologului român Mihai Silviu Chirilă** susținut la conferința „Mântuire sufletească în unitate bisericăscă” organizată la Bălți, la 20 februarie 2024:

«Preotul care pleacă dintr-o eparhie în alta fără acordul episcopului său este schismatic, ne spune canonul 17 de la Sinodul VI Ecumenic. Este schismatic. Nu mai este în Biserică, nu mai poate să ajute pe nimeni să se mântuiască și nici el nu se mântuiește. Iar dacă se întâmplă cumva ca până la sfârșitul vieții el să nu fie sancționat disciplinar de către Biserică, nu uitați că după sfârșitul vieții se duce în fața lui Hristos. Și ceea ce nu a reușit în situația aceasta confuză să facă autoritatea bisericăscă, va face Hristos.

Nu vă lăsați păcăliți de aparențe, mai ales cei ce sunteți credincioși obișnuiți și care ascultați pe preotul care spune: „Hai să mergem acolo, că-i bine.” În această situație nu vă lăsați păcăliți de aparențe că, iată, „mi-a zis că la Mitropolia Basarabiei se recunoaște că-i preot și e bine.” Mitropolia Basarabiei

poate să-i recunoască pe caterisiți ca preoți cât vrea ea. Dar vine ziua în care Hristos se va întâlni cu fiecare dintre cei care au trecut necanonic și va spune: „Pe voi nu vă cunosc.” „Suntem ortodoxi.” „Nu sunteți.”

Schisma înseamnă tăiere. Cuvântul înseamnă tăiere de la trupul Bisericii de bună voie. Poate să te taie Biserica de la trupul sfânt al Bisericii dacă ești eretic, printr-o hotărâre sinodală, cum s-a întâmplat cu Arie, cu Nestorie, cu toți ceilalți, când s-au condamnat ereziile. Sau poți să te tai singur de la trupul Bisericii prin schismă. Iar dacă te tai prin schismă de la trupul Bisericii, nu ai mântuire. Schismaticii nu au mântuire.»

16. Acest conflict bisericesc, poate fi el soluționat în mod real? Oare este posibilă tămăduirea schismei numită „Mitropolia Basarabiei”?

– Parțial, răspunsul la această întrebare se conține în răspunsul la întrebarea nr. 10. Este limpede că, întrucât problema însăși a apărut ca urmare a încălcării canoanelor, ea poate fi rezolvată doar în cadrul câmpului canonic. În paralel, voi menționa că problema poate fi în mod convențional împărțită în două componente.

Prima se referă la prezența Patriarhiei Române pe un teritoriu canonic străin. Dacă într-o bună zi sfințita ierarhie a Bisericii Ortodoxe Române va considera posibil să renunțe la atitudinea sa arogantă față de Biserica Ortodoxă din Moldova, va înceta să alimenteze artificial schisma din interiorul acesteia și nu va mai taxa teritoriul țării noastre ca fiind o feudă a sa, unde poate face tot ce-i trece prin minte, această ierarhie s-ar putea adresa Întâistătătorului și membrilor Sinodului Mitropoliei Chișinăului și a întregii Moldove cu o petiție în care – ținând cont de identitatea lingvistică și apropierea culturală a popoarelor moldovenesc și român, precum și de disponibilitatea noastră de a coopera cu Ortodoxia Română – să solicite deschiderea la Chișinău a unei reprezentanțe oficiale a Patriarhiei Române.

În cazul în care Sinodul Bisericii Ortodoxe din Moldova va considera că există posibilitatea de a face o concesie, el la rândul său se va adresa Sinodului Bisericii Ortodoxe Ruse cu rugămintea de a aproba această concesie.

Dar chiar dacă se va întâmpla vreodată așa ceva, ceea ce ar contribui la ameliorarea tensiunilor din relațiile dintre Patriarhia Moscovei și Patriarhia Română, trebuie de înțeles că, în primul rând, structura parohiilor pe lângă ipotetica Reprezentanță a Bisericii Ortodoxe Române în Moldova va trebui să fie coordonată cu Mitropolia Chișinăului și a întregii Moldove, iar, în al doilea rând, în acele parohii vor trebui să slujească preoți trimiși din România. În

nici un caz nu va putea fi vorba despre schismatici din așa-numita Mitropolie a Basarabiei; or, aceasta ar fi o continuare a practicilor necanonice din prezent.

Cea de-a doua componentă a problemei acestui conflict bisericesc se referă la vindecarea răni provocate trupului viu al Bisericii lui Hristos de schisma ca atare. În legătură cu aceasta pot doar repeta concluzia formulată mai sus: păcatul schismei se iartă numai prin pocăința celui sau a celor care l-au săvârșit, iar pocăința înseamnă renunțarea la faptele care pricinuiesc daună unității bisericești.

În acest context, în calitate de concluzie finală, voi reproduce **Apelul mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove Vladimir**, aprobat de Sinodul Bisericii Ortodoxe din Moldova la 23 aprilie 2024, „**către slujitorii și clericii care au părăsit samavolnic Biserica Ortodoxă din Moldova**”, încălcând **jurământul preoțesc deus de la hirotonie**. În apel se spune:

„Constatăm cu durere și dezamăgire alegerea Sfinților voastre de a părăsi calea pe care cu sfințenie ați jurat să o urmați. Această acțiune pune la îndoială seriozitatea angajamentului vostru față de vocatia pastorală.

Vă chemăm acum nu doar să meditați asupra greșelilor comise, ci să vă pocăiți profund și să reveniți în sânul Bisericii. Așa cum învățăturile părintești ne îndeamnă, pocăința este singura cale spre reabilitarea spirituală și reîntegrarea în comunitatea credincioșilor.

Este inacceptabil și profund regretabil să întoarceți spatele datoriiilor sfinte pentru orice motive lumești sau personale. Greșelile trebuie recunoscute, iar faptele – îndreptate. Este esențial să înțelegeți severitatea situației create și impactul negativ asupra celor ce v-au privit ca pe niște păstori spirituali.

Reveniți la jurământul vostru inițial și îmbrățișați din nou responsabilitățile pe care le-ați neglijat. Aceasta nu este doar un indemn, ci o necesitate stringentă pentru binele suprem al sufletelor pe care odinioară ați promis să le păstoriți.

Fie ca exemplul Sfântului Apostol Petru, care după ce s-a lepădat de Hristos, s-a pocăit cu lacrimi de căință și a fost reprimis de Mântuitorul, să vă inspire în această călătorie de reîntoarcere. Restabilirea voastră nu va fi doar o izbândă personală, ci o lumină de speranță pentru întreaga comunitate care vă așteaptă cu brațele deschise.

Așteptăm cu nădejde neclintită reîntoarcerea voastră imediată în Sfânta noastră Biserică.

Fraților, renunțați la orgolii și reveniți la starea de odinioară!”

* * * * *

Ne vom ruga bunului Dumnezeu să-i lumineze pe acești rătăciți.

Tomosul cu privire la oferirea Bisericii Ortodoxe din Moldova statutului de Biserică de sine stătătoare

2 decembrie 1994

TOMOSUL LUI ALEXII AL DOILEA, PRIN MILA LUI DUMNEZEU PATRIARHUL MOSCOVEI ȘI AL ÎNTREGII RUSII, ADRESAT MITROPOLITULUI CHIȘINĂULUI ȘI AL MOLDOVEI VLADIMIR

Noi, smeritul Alexii al Doilea, prin mila lui Dumnezeu Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, împreună cu toți Preasfințiții Arhierei ai Bisericii Ortodoxe Ruse – Patriarhia Moscovei, adunați la Soborul Arhieresc din 28 noiembrie – 2 decembrie 1994 la mănăstirea „Sfântul Daniel” din păzita de Dumnezeu cetate a Moscovei,

conducându-ne de năzuința de a avea binecuvântată pace, dragoste unul față de altul prin porunca Domnului și frățească unitate în lucrarea comună pe tărâmul Dumnezeiesc împreună cu toată Plinătatea Bisericii Ortodoxe din Moldova,

luând în considerare exprimarea voinței Preasfințiților arhipăstori, a clerului și a păstoriților ei,

ținând cont de faptul că Biserica Ortodoxă din Moldova își desfășoară slujirea pe teritoriul unui stat independent,

– prin prezentul Tomos al nostru, cu puterea Preasfântului și de viață Făcătorului Duh, binecuvântăm:

1. De azi înainte să fie Biserica Ortodoxă din Moldova de sine stătătoare în domeniile sale administrativ-bisericesc, economic-bisericesc, ale învățământului bisericesc și civil-bisericesc, rămânând, totodată, în jurisdicția canonică a Patriarhiei Moscovei.

2. Puterea de vârf legislativă, administrativă, judecătorească și cea de control în Biserica Ortodoxă din Moldova să fie înfăptuită de Soborul ei, ale cărui hotărâri vor fi aprobate de către Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii. Președinte al Soborului să fie Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova, iar membrii lui – arhipăstori, reprezentanții clerului și ai mirenilor.

3. Conducerea Bisericii Ortodoxe din Moldova să fie înfăptuită de către Întâistătătorul ei în treapta de mitropolit cu titlul de „al Chișinăului și al

întregii Moldove” și de către Sinod, al cărui președinte să fie Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove. Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova să fie ales de către Soborul Bisericii Ortodoxe din Moldova în temeiul sfintelor canoane și cu aprobarea ulterioară de către Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii.

4. În lăcașurile Bisericii Ortodoxe din Moldova în timpul slujbelor dumnezeiești să fie pomenit numele Patriarhului Moscovei și al întregii Rusii, al Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove și al arhierelui locului.

5. Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe din Moldova primește Sfântul Mir de la Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii.

6. Statutul Bisericii Ortodoxe din Moldova este aprobat de către Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, iar ulterior tot el aprobă toate modificările doar de ordin canonic.

Noi nădăjduim că Biserica Ortodoxă din Moldova va fi condusă în conformitate cu sfintele canoane și tradiții ale Bisericii Ortodoxe Sobornicești, primite ca moștenire de la sfinții părinți, în acord cu hotărârile Soboarelor Locale și ale celor Arhieriești, precum și ale Sfântului Sinod al Patriarhiei Moscovei, cu decretele Patriarhului Moscovei și al întregii Rusii, precum și în conformitate cu Statutul său. Noi, cu o singură inimă și o singură gură, ne rugăm Mai-marelui păstorilor, Domnului nostru, să trimită ajutorul Său atotputernic și prosperitate Bisericii Ortodoxe din Moldova și să păstreze legăturile puternice duhovnicești, care prin Patriarhia Moscovei o leagă cu Plinătatea Ortodoxă Ecumenică.

Atoatelucrătoarea și Atotstăpânitoarea de Viață făcătoarea Treime: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh să întărească de-a pururea Sfânta Biserică Ortodoxă din Moldova, să o încununeze cu slavă și cinste și să binecuvinteze existența ei întru mântuirea cuvioasei ei turme.

Semnat în cetatea Moscovei în anul 1994, decembrie, ziua a 2-a.

+ALEXII, PATRIARHUL MOSCOVEI ȘI AL ÎNTREGII RUSII

Portalul jurnaliștilor și bloggerilor ortodocși din Moldova „**Tradiția**” (<https://traditia.md/ro/>) și-a început activitatea la 1 martie 2022 cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Vladimir, mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove.

Apariția lui a fost dictată de necesitatea creării în spațiul Internetului a unei platforme informaționale atât pentru creștinii ortodocși din Moldova, cât și pentru toți cei care manifestă atitudine pozitivă față de Ortodoxie.

Deoarece o parte din sursele mass-media se antrenează în a impune publicului o imagine tendențioasă, denaturată a Bisericii Ortodoxe din Moldova, „**Tradiția**” se poziționează ca o sursă de alternativă, în cadrul căreia ortodocșii au posibilitatea să-și expună propriul punct de vedere. Și nu doar în legătură cu atacurile antibisericești care poartă de cele mai multe ori un caracter provocator nemascat, dar și pentru a elucida viziunea creștină a evenimentelor importante din viața de zi cu zi a țării noastre.

Portalul este deschis pentru un dialog sincer în legătură cu toate problemele ce neliniștesc societatea moldovenească, pentru schimbul diverselor opinii.

De asemenea, ne puteți urmări pe paginile noastre de pe **Facebook** (<https://www.facebook.com/traditiamd/>) și **Odnoklassniki** (<https://ok.ru/traditia.m>), precum și pe canalele **Telegram** (<https://t.me/traditia>) și **YouTube** (<https://www.youtube.com/@traditiamd6828>).

Dacă, după ce ați citit broșura „Răna netămăduită”, veți avea o întrebare pentru autor, trimiteți-o la adresa electronică ***info.traditia21@gmail.com***. Întrebările de interes public, împreună cu răspunsurile autorului, vor fi publicate pe portalul „Tradiția”.

Victor Josu, redactor-șef